

Verksamhetsberättelse 2020

Synskadades Riksförbund

Innehåll

Inledning	5
Prioriterade områden under kongressperioden	7
Påverkan för stärkt habilitering och rehabilitering	7
Medlems- och organisationsutveckling	10
Medlemsantal.....	10
Vårt sätt att möta coronapandemin	11
Organisationsutveckling	12
Två särskilda satsningar under 2020.....	13
Kampanj med fokus på syn- och hörselinstruktörer	13
Att stärka punktskriftens ställning	14
Arlakampanjen	16
Kommunikation	17
Våra medier.....	17
Perspektiv	17
Radio SRF	17
I selen	17
Sociala medier	17
Webbplatsen srf.nu	18
Thomssons nyhetsbrev	19
Mediebevakning och mediekontakter.....	19
Informationsmaterial och profilprodukter.....	19
Varumärkesstärkande insatser	20
Medlemsnytta.....	21
Rättighetsprojektet.....	21
SRF GO.....	21
Skapa Loss.....	22
Barn- och föräldraverksamhet.....	24
Juridiskt stöd	25
Synlinjen.....	26
Stöd till distrikt och föreningar	27
Personal- och arbetsgivarstöd	27

Internt ekonomiskt stöd.....	27
Kurser och fortbildningar.....	28
Samhällsförbättrande arbete	31
Resande och gatumiljö	31
Barnrättsfrågor.....	31
Arbetsmarknadsfrågor	32
Tandem – mentorsprojektet för arbetssökande	33
Ögonvård och ögonforskning.....	33
Övrigt påverkansarbete	34
Uppdragsverksamhet	36
Utbildning i punktskrift	36
Vi gör studielitteratur tillgänglig	36
Ledarhundsverksamheten	37
Rekreation på Almåsa	38
Bidrag till enskilda	39
Bidrag till ekonomiskt behövande	39
Utbildningsstipendier	39
Resestipendier.....	40
Internationellt	41
Organisationssamarbeten.....	41
Norden	41
European Blind Union, EBU	42
Övrigt utbyte.....	43
Utvecklingssamarbete	44
Bosnien.....	44
Nicaragua	44
Tanzania	44
Rwanda.....	45
Myanmar.....	45
AFUB	45
Arbetet i Sverige	45
Marknadsföring och insamling.....	46
Inkomna gåvor	46

Systemstöd och IT-struktur	47
Beslutsorgan, granskning med mera	49
Kongressen framflyttad	49
Förbundsstyrelsen	49
Revisorer	50
Valberedning	50
Organisationsrådet	50
Branschföreningsträff	51
Samverkan inom funktionshinderrörelsen	53
Representation	54
Kansli	55
Personal och lokaler	55
Arkiv och museum	56
Slutord	57

Inledning

Synskadades Riksförbund, SRF, styrs av och representerar personer med synskador i Sverige. SRF är en organisation som präglas av öppenhet och demokrati där alla har rätt att göra sin röst hörd. Vi har slutit oss samman i SRF för att, utifrån tanken om alla människors lika värde, gemensamt hävda synskadades rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden samt skapa social gemenskap och stödja varandra, så att vi kan leva ett aktivt och självständigt liv. SRF är en religiöst och partipolitiskt obunden organisation, som tar avstånd från all form av diskriminering. SRF arbetar intressepolitiskt för att påverka samhället. Vi finner stöd i vårt arbete i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som gäller i Sverige sedan år 2009.

Det var synskadade själva som bildade organisationen år 1889 under namnet De Blindas Förening (DBF). År 1977 ändrades namnet till Synskadades Riksförbund (SRF). Alla medlemmar är anslutna till Synskadades Riksförbund, och väljer själva, genom sin medlemsavgift, var man vill utöva sitt medlemskap. Vi är en treplansorganisation med lokalföreningar, distrikt och riksförbund. Ett antal nationella branschföreningar är dessutom anslutna till riksförbundet.

Coronapandemin har på många sätt präglat synskadades livssituation och SRF:s arbete under år 2020. Ett stort antal fysiska aktiviteter har ställts in eller gjorts om till digitala möten eller gruppsamtal per telefon. Vår kongress, som skulle ägt rum i oktober 2020, har flyttats fram till juni 2021. Intressepolitiken har mött stora utmaningar genom att fokus i samhällsdebatten varit på coronapandemin och åtgärder i samband med den. Det har inneburit svårigheter att få genomslag för specifika synskadefrågor. Dessutom har många av våra medlemmar varit i riskgruppen på grund av ålder, vilket avsevärt begränsat deras livssituation och möjlighet att vara aktiva.

Skeenden på internationell nivå påverkar oss synskadade i Sverige. Dessa frågor bevakas genom vårt medlemskap i European Blind Union, EBU, och World Blind Union, WBU. Särskilt viktigt är att vi bevakar och försöker påverka Europeiska unionen, EU.

Genom positiva exempel visar SRF hur olika hinder kan övervinnas. Vi erbjuder individinriktad service, såsom semesterresor med ledsagare, barnläger och juridiskt stöd. Vi vill också vara med och skapa så goda förutsättningar som möjligt för nyanlända med synskador.

Inriktningen för SRF:s arbete är att synskadade ska uppleva frihet i vardagen – vi ska själva ha makten över våra liv. Synskadades rehabilitering i Sverige behöver förbättras. Rehabilitering ger oberoende, och sådan självständighet ger styrka.

Grunden i vårt arbete är medlemmarnas samlade erfarenheter och kunskaper. Engagemanget och gemenskapen inom föreningen stärker oss och gör oss bättre rustade att klara vardagen. Tillsammans utgör vi en stark och viktig organisation.

I denna berättelse vill förbundsstyrelsen överskådligt beskriva den verksamhet som SRF bedrivit år 2020. I vissa avsnitt finns jämförelsesiffror från år 2019 inom parentes. För resultat- och effektmätning av uppsatta mål samt ekonomisk redovisning med resultat- och balansräkning hänvisas till den enligt K3 upprättade årsredovisningen. SRF har en relativt god ekonomi. Styrelsen följer kontinuerligt förbundets ekonomiska utveckling genom tertialuppföljningar.

Prioriterade områden under kongressperioden

SRF:s högsta beslutande organ är kongressen, som normalt hålls vart tredje år, och organisationsrådet, som brukar sammanträda ett par gånger om året. Kongressen beslutar bland annat om verksamhetsinriktning för den kommande kongressperioden, beslutar i stadgefrågor samt väljer förbundsstyrelse. Organisationsrådet gör årligen uppföljningar av verksamheten och tar ställning till frågan om ansvarsfrihet för förbundsstyrelsens ledamöter. I övrigt är organisationsrådet i första hand ett informations- och diskussionsorgan.

Kongressen 2017 beslutade om en verksamhetsinriktning med huvudtemat "Självständighet ger styrka". Med anledning av att kongressen flyttats från oktober 2020 till juni 2021 så fortsätter vi att arbeta med denna verksamhetsinriktning fram till och med den 30 juni 2021.

Två områden är särskilt prioriterade:

- Påverkan för stärkt habilitering och rehabilitering
- Medlemsutveckling och organisationsutveckling med habilitering och rehabilitering i fokus

Påverkan för stärkt habilitering och rehabilitering

I arbetet med habilitering och rehabilitering är tillgången till och utbildningen på relevanta hjälpmedel för synskadade en central fråga. I Region Örebro har en prenumerationsavgift på hjälpmedel införts. Såväl Synskadades Riksförbund som Hörselskadades Riksförbund har reagerat negativt på en sådan avgift. Då följden för individen kan bli att avgiften vida överstiger självkostnadspriset anser vi att systemet är olagligt. Därför hanteras denna fråga nu rättsligt.

Tillgången till vita käppar utan kostnad är en viktig princip för SRF. I fem regioner i Sverige tas avgift ut för vita käppar, och detta protesterade vi mot på den vita käppens dag den 15 oktober.

År 2019 påbörjade riksförbundet regionala utbildningar för SRF-representanterna i brukarråden med syncentralen. Under 2020 har resterande tre brukarrådsutbildningar genomförts. Utbildningarna för regionerna DEST och CWUX ägde rum digitalt den 29 augusti respektive den 7 september. Utbildningen för norra regionen genomfördes på plats i Umeå den 17–18 september. Under våren 2021 planeras uppföljningar med brukarråden regionvis.

SRF anser att det borde skapas ett nationellt kompetenscenter för arbetslivsinriktad rehabilitering för synskadade. Särskilt för gruppen gravt synskadade och blinda saknas relevant arbetslivsinriktad rehabilitering. Riksförbundet har en PM om arbetslivsinriktad rehabilitering som tar upp hur denna ser ut idag samt hur SRF skulle vilja att den förändras. Materialet har bland annat använts i kontakter med Försäkringskassan. Kansliet har under året haft i uppdrag att undersöka möjligheterna att utveckla den arbetslivsinriktade rehabiliteringen genom ett projekt hos Europeiska Socialfonden, men någon sådan projektidé har hittills inte lagts fram.

Frågan om arbetslivsinriktad rehabilitering togs upp vid det telefonmöte som SRF hade med Arbetsförmedlingens generaldirektör i april. Vi framhöll där också behovet av att Arbetsförmedlingen tar initiativ till att kurser startas med kombinerad SFI-undervisning och rehabilitering för nyanlända som är synskadade.

Behovet av stärkt arbetslivsinriktad rehabilitering för synskadade, och det stora glapp som finns mellan regionernas basrehabilitering och den rehabilitering Arbetsförmedlingen erbjuder, togs upp på regeringens funktionshindersdelegation den 9 december. Vid det mötet medverkade arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S). Inför mötet hade frågan också lyfts av SRF i en skrivelse till arbetsmarknadsministern.

Kansliet har arbetat för att sprida rapporten "Utmaningar och möjligheter med att använda skärmläsare", som bygger på en enkätundersökning från 2019. För att stärka synskadades digitala delaktighet, och försöka påverka teknikutvecklingen och användningen av digital teknik, har förbundsstyrelsen beslutat att en så kallad IT-kommission ska tillsättas inom SRF. Formerna för denna har diskuterats under 2020, och beslut om att tillsätta kommissionen fattades i januari 2021.

Ett bekymmersamt område är kompetensförsörjningen inom synskade-rehabiliteringen där många synpedagoger redan gått i pension eller väntas gå i pension inom kort. Göteborgs universitet har en masters-utbildning i synpedagogik tillsammans med ett universitet i Norge. Här finns dock bara ett fåtal platser. Den ettåriga utbildningen vid yrkeshögskolan i Härnösand som tidigare funnits har lagts ner. Utöver detta finns en uppdragsutbildning vid Örebro universitet samt en internutbildning inom Stockholms syncentral. Men detta är långt ifrån tillräckligt. SRF arbetar för att få något universitet att ta upp något motsvarande en synpedagogutbildning igen.

Ett påverkansarbete har bedrivits för att få Socialstyrelsen att göra en kartläggning av synskadade barns habilitering i syfte att ta fram en nationell standard på detta område. Socialstyrelsen har under 2020 haft fokus på psykosociala frågor och vi har haft diskussioner med dem om att belysa synskadades habilitering ur ett psykosocialt perspektiv. Något konkret har dock ännu inte hänt i denna fråga.

Ett arbete med att ta fram ett kunskapsmaterial kring behovet av psykologer och fysioterapeuter/sjukgymnaster vid landets syncentraler har påbörjats i samarbete med två syncentraler.

De synkurser för äldre som bedrivits på några folkhögskolor har varit enormt värdefulla, framför allt för nysynskadade. Flera folkhögskolor har dock meddelat att de avser lägga ner dessa kurser. Endast Härnösands folkhögskola har uttryckt avsikten att fortsätta med synkurserna. Efter ett intensivt påverkansarbete meddelade även Fristads folkhögskola att kurserna ska fortsätta. Dock har coronapandemin stoppat denna verksamhet 2020. Iris Förvaltning har under hösten påbörjat ett projekt för att sälja synkunskap och viss rehabilitering. Projektet är finansierat av Synskadades Stiftelse, och SRF ser positiv på denna nya verksamhet.

EU-förordningen 2017/745 om medicinteknisk utrustning, MDR (medical device regulation), träder i kraft den 26 maj 2021. Förordningen är bindande och konsekvenserna av detta behöver genomlysas ur ett synskadeperspektiv. Syftet med förordningen är att skapa ett starkt och transparent ramverk med förbättrad klinisk säkerhet. Inga befintliga krav på medicintekniska produkter tas bort utan nya krav tillkommer. I MDR är definitionen av medicinska produkter: "Alla hjälpmedel som är avsedda att användas av människor för specifika medicinska ändamål för diagnos, övervakning, behandling, lindring eller kompensation för ett funktionshinder". Apparater med både medicinskt och ickemedicinskt syfte ska uppfylla kraven för medicinska produkter. Eftersom det då krävs särskild certifiering är risken att produkterna blir dyra, alternativt att mindre producenter inte anser sig ha råd att certifiera sin produkt, vilket kan leda till att den inte kan tillhandahållas som hjälpmedel från regionen. Detta skulle exempelvis kunna gälla för punktskriftsklockor, förstoringsglas eller vita käppar.

Det verkar vara ifall hjälpmedlen finansieras genom sjukvårdsbudgeten som är avgörande för att de ska falla under MDR. Frågan är därför hur detta kommer att påverka hjälpmedelssituationen för synskadade då regionernas syncentraler på många håll är underställda sjukvården. SRF

har tillskrivit Läkemedelsverket, men de har svarat att de inte kommer att agera i frågan.

Den 29 september hölls ett seminarium med tema MDR i SRF-salen i Enskede med möjlighet att medverka digitalt. Seminariet var en del av den pågående fortbildningen för distriktsombudsmän/verksamhetsutvecklare, men även personal från rikskansliet deltog och förbundsstyrelsens ledamöter var inbjudna att delta digitalt. Här medverkade bland andra Anna Ericson från hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Region Stockholm, Jörgen Andersén som är ordförande för branschorganisationen Svensk Syn samt Åsa Lodin, VD för företaget Iris Hjälpmedel. Slutsatsen från seminariet var att konsekvenserna av MDR är svårgenomträngliga. Vi behöver bevaka frågan och se till att inte regionerna ställer onödiga krav vid upphandling föranledda av MDR när det gäller hjälpmedel för synskadade. Förbundsstyrelsen tog i december ett beslut om hur SRF arbetar vidare med dessa frågor. Vi gjorde tre ställningstaganden: ett krav på att MDR-klassificering generellt sett inte ska ställas vid upphandling av vanligt förekommande hjälpmedel för synskadade, som inte har en uppenbart medicinsk eller hälsorelaterad användning; att hjälpmedel för synskadade som inte är hälsorelaterade bör upphandlas i särskild ordning, skilt från produkter som omfattas av MDR; samt att produkter som normalt är medicintekniska produkter också vara det om de har en anpassning för att kunna användas av personer med synnedbättning.

Medlems- och organisationsutveckling

Medlemsantal

Medlemsstatistiken visar på ett sjunkande medlemsantal generellt, men också specifikt bland synskadade, vilket är oroande. Vi har dock ökat antalet yngre medlemmar.

Antalet medlemmar per 2020-12-31 var 11.320 (11.901), varav 8.121 (8.488) var synskadade medlemmar. Dessutom har organisationen 7 (7) juridiska medlemmar.

Bland medlemmarna var 7.261 kvinnor, 4.052 män och 7 annat/okänt kön. Antal medlemmar i åldern 31 år eller yngre var 708 (625), alltså en remarkabel ökning.

Det sjunkande medlemsantalet är mycket bekymmersamt och föremål för återkommande diskussioner inom organisationen. Även om liknande trender finns i många andra folkrörelser så vet vi att SRF kan göra stor,

positiv skillnad för synskadade. Vi vill få nya medlemmar, och vi vill behålla de medlemmar vi redan har.

En ny rutin har tagits fram för att ta hand om medlemmarna hela vägen från start till dess att de väljer att avsluta sitt medlemskap. Riksförbundet har tagit fram ett välkomstbrev och ett särtryck av förbundstidningen Perspektiv. Brevet och särtrycket skickas ut samtidigt med inbetalningskortet till blivande medlemmar på det läsmedium de önskat få sin information. Här beskriver vi SRF:s breda verksamhet och vad den blivande medlemmen kan få ut av sitt medlemskap. Om de sedan väljer att avsluta sitt medlemskap får de ett avskedsbrev där vi tackar för den tid de har varit medlem samt önskar dem välkomna åter. Vi har också rutinen att alla medlemmar som fyller 100 år, i samband med sin födelsedag får ett gratulationskort från SRF.

Vårt sätt att möta coronapandemin

Med anledning av coronapandemin vidtog riksförbundet ett antal åtgärder. Den 7 april bildade rikskansliet en coronagrupp som tog fram idéer på aktiviteter. Bland annat gavs elektroniska nyhetsbrev ut under våren. Syftet med dessa nyhetsbrev var att ge kompletterande information om covid-19-pandemin och vilket stöd som fanns att tillgå från samhället. Dessutom ville vi ge SRF-information, visa att SRF fanns där samt vara ett stöd till funktionärer runt om i landet. Dessa nyhetsbrev skickades ut via e-post vid sju tillfällen med start den 24 april fram till den 4 juni till runt 4.700 mottagare.

Riksförbundet stöttade distrikten med telefonabonnemang för grupp-samtal. Dessa användes för möten, studiecirkel och småprat. Vår webbradio, Radio SRF, sände direkt en timme varje vardag från den 30 mars till och med den 18 juni. Programmen innehöll tips, reportage, nyheter, underhållning, musik, historia och inbjudna gäster. Återutsändning skedde ett par gånger varje dag och det gick också att lyssna på webbradion via telefon. Även under hösten har Radio SRF haft utökade sändningar.

Riksförbundet tog initiativ till en rundringning till medlemmarna. Målet var att alla medlemmar ska få ett samtal där någon undrar hur det går i coronatiderna och att vi skulle ge information om vad SRF kan bidra med. Givetvis var det lokalföreningar och distrikt som ringde i första hand, men även personal från rikskansliet hjälpte till. Vi bedömer att vi på detta sätt nådde cirka 75 procent av alla medlemmar.

Under sommaren anlätades telemarketingföretaget Becksmo Kommunikation för att kontakta de 367 synskadade medlemmar samt vårdnadshavare till synskadade barn som inte betalat årets medlemsavgift. Kontakt nåddes med 205 personer och detta resulterade i ett 40-tal inbetalda medlemsavgifter.

På grund av coronapandemin kunde många årsmöten i organisationen inte genomföras fysiskt. Förbundsstyrelsen beslutade att ge dispens från stadgarna så att årsmöten kunde senareläggas samt genomföras digitalt eller via gruppsamtal per telefon. Detta innebär att i stort sett alla årsmöten inom organisationen var genomförda före halvårsskiftet.

Organisationsutveckling

Förbundsstyrelsen tog i september 2018 beslut om hur medlemmar ska kunna bilda nätverk kring en fråga, ett specifikt område eller en yrkesgrupp. Under 2020 har de två första nätverken fått sina mandat. I februari godkändes nätverket för synskadade företagare och i juni nätverket för synskadade med ytterligare funktionshinder (NSMYF).

Föreningar av synskadade, som är öppna för medlemmar över hela landet, kan anslutas till Synskadades riksförbund som branschföreningar. I april 2020 antog förbundsstyrelsen riktlinjer för vad som krävs för att medlemskap som branschförening ska kunna beviljas. Av riktlinjerna framgår bland annat att föreningen ska vara demokratiskt uppbyggd, ha ett ändamål som stämmer överens med förbundets syfte och att den ska kunna berika SRF:s verksamhet med sitt perspektiv. En sådan förening ska ha minst 20 synskadade medlemmar (i förekommande fall räknas vårdnadshavare till synskadat barn in).

Två särskilda satsningar under 2020

Kampanj med fokus på syn- och hörselinstruktörer

Under året har ett fokuserat arbete för att uppmärksamma behovet av fler syn- och hörselinstruktörer samt en bättre samverkan mellan regioner och kommuner pågått. Syn- och hörselinstruktörer är kommunala tjänstemän som ska göra anpassningar och ge träning i hemmet och närmiljön. Planen var att under våren 2020 driva en kampanj för att bryta den negativa trenden att allt färre kommuner har syn- och hörselinstruktörer. För cirka 15 år sedan fanns dessa tjänster i ungefär varannan svensk kommun. Vid en undersökning som SRF genomförde i början av år 2020 visade det sig att det nu bara finns syn- och hörselinstruktörer i mindre än var tredje kommun.

Kampanjen bygger på de överläggningar mellan SRF, Hörselskadades Riksförbund (HRF) och SHIF-S (Syn- och Hörselinstruktörsföreningen i Sverige) som pågick under hela år 2019. Överläggningarna med HRF har fortsatt under 2020, men de har valt att inte genomföra någon kampanj. De har dock varit med och påverkat kampanjmaterialet.

I början av året kom beskedet att Hagabergs folkhögskola, som tidigare utbildat syn- och hörselinstruktörer, inte skulle ordna sådan utbildning längre. Detta innebar problem eftersom en sådan utbildning är en förutsättning för att nya kommuner ska kunna anställa syn- och hörselinstruktörer. SRF tog upp samtal med Iris Förvaltning AB och tillsammans togs ett koncept fram för en kurs för syninstruktörer med två kursveckor samt hemmastudier. Den första delen av denna kurs genomfördes som planerat under oktober 2020 på Almåsa havshotell. Den andra delen fick dock flyttas fram till 2021 och har också gjorts om till följd av coronapandemin. Parallellt har HRF tagit fram en motsvarande hörselutbildning som ska hållas 2021. Går man båda dessa kurser kan man få ett kursbetyg som syn- och hörselinstruktör.

Den 9 mars genomförde SRF en avspark inför kampanjen, då ett 50-tal förtroendevalda från distrikt och lokalföreningar samlades i Gotlandsalen i Stockholm för att diskutera kampanjens upplägg och gå igenom det material som riksförbundet tagit fram. Mötet direktsändes i Radio SRF för att möjliggöra för fler att ta del av innehållet. En vecka senare förvärrades dock coronaläget i Sverige och restriktionerna skärptes. Därmed försvårades möjligheterna att ha fysiska möten med politiker och att nå fram med våra budskap i media. Mycket av det utåtriktade kampanjarbetet flyttades därför framåt i tiden. En rad uttalanden antogs ändå vid flera lokalföreningars och distrikts respektive årsmöten. SRF

fick också en debattartikel som delvis berör frågan om syn- och hörselinstruktörer införd i Altinget.

Förbundsstyrelsen beslutade sedermera att kampanjen skulle fortsätta året ut. Därför ordnades den 19 augusti ett nystartsmöte på telefon där ett 50-tal representanter för både distrikt och lokalföreningar deltog. Trots att pandemin har försvårat arbetet med kampanjen har ändå kontakter tagits med politiker och tjänstemän runtom i landet och många digitala möten har hållits. På flera håll har skrivelser, medborgarförslag och uttalanden sänts in till både kommuner och regioner. Dessutom har både insändare och större artiklar publicerats i olika regionala tidningar.

Till stor del har SRF också uppnått de mål och syften som sattes upp i början av året. Exempelvis har vi synliggjort behovet, stärkt våra argument inför ett mer långsiktigt arbete samt visat att rätt kompetens och en adekvat utbildning behövs. Under senhösten har riksförbundet också tagit fram ett material för hur distrikt och lokalföreningar kan arbeta för att en mer etablerad samverkan ska finnas mellan regionens rehabilitering och kommunens syn- och hörselinstruktörer och övrig social omsorg.

I SRF:s egna kanaler har vi synliggjort goda exempel från orter där syn- och hörselinstruktörerna har en självklar roll samt de framsteg som kampanjen har fört med sig. Påverkanspaketet har tillgängliggjorts på en särskild plats på hemsidan. Där återfinns även artiklar från Perspektiv samt en introduktionsfilm som förklarar vikten av tjänsten. Filmen har även spridits i sociala medier som Facebook och Youtube.

Att stärka punktskriftens ställning

År 2020 utropades av SRF till punktskriftens år. Vi har tagit fram en plattform som heter "Tio punkter om punktskrift". På vår hemsida finns en särskild plats för punktskriften. Allt vårt tryckta material produceras självklart i punktskrift. Under året har vi haft med punktskrift i våra mejlsvansar. Vårt punktskriftsalfabet har gjorts i två former, dels som vykort och dels ett som använts vid utbildningar.

Den internationella punktskriftsdagen firas den 4 januari varje år. Riksförbundet sände ut ett pressmeddelande där vi, tillsammans med Sveriges Apoteksförening, uppmärksammade värdet av punktskrift på läkemedelsförpackningar. Detta ledde i sin tur bland annat till en artikel i nyhetsmagasinet Syre. Betydelsen av att synskadade elever får lära sig punktskrift var ett annat tema som kom fram i tidningar och P4-kanaler,

bland annat med uttalanden av förbundsstyrelseledamöterna Jenny Näslund och Annika Östling.

SRF har representation i punktskriftsnämnden vid Myndigheten för tillgängliga medier, MTM. Punktskriftsnämnden har under året återstartat arbetsgruppen kring barn och punktskrift efter MTM:s flytt till Malmö och byte av personal.

European Blind Union, EBU, arrangerar årligen en uppsatstävling där syftet är att visa hur fantastisk punktskriften är. Sverige fick in sju bidrag och vi deltog med maxantalet fem i tävlingen. SRF ingår i styrgruppen för det EBU-projekt om punktskrift som leds av Danmark. Projektet har skickat en enkät till medlemsländerna gällande förekomsten av nationella punktskriftsnämnder eller liknande. Vidare har projektet tagit fram några korta filmer för föräldrar och andra intresserade om punktskrift och taktilt material. Vi har bidragit med en film om vaxsnören och majsformar. Syftet är att synliggöra vad som går att göra hemma med punktskrift och taktilt material.

Vi har med hjälp av två punktskriftskonsulter från Frankrike genomfört en workshop för medarbetare inom Resurscenter Syn och läromedelsavdelningen vid Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. SRF har haft möte med MTM och SPSM inför deras nyligen genomförda upphandling av punktskriftstryckning.

Intressepolitiskt har vi arbetat för att punktskriften ska stärkas, bland annat genom att den som lånar punktskriftsböcker från MTM ska kunna välja mellan förkortad och oförkortad punktskrift samt att rätten att lära sig punktskrift ska föras in i skollagen.

SRF har påbörjat arbetet med att ta fram ett stödmaterial i att lära barn punktskrift. Målgruppen är förskolan men ska även kunna beställas av privatpersoner. SRF har presenterat idén för SPSM som bekräftar behovet av ett stödmaterial i förskolan. De kommer att fungera som rådgivare under projektet. Förslag på material och innehåll har diskuterats. I stödmaterialet ska det finnas exempel på anpassningar i förskolemiljö, lämpligt material och pedagogiska verktyg, punktalfabet och tips på lekar. Det ska även finnas en tydlig handledning till materialet och tips på hur man skapar en tillgänglig lärmiljö där punktskriften ingår som en naturlig del.

SRF har tecknat avtal med Legofonden för att i Sverige fördela ett antal boxar med punktskriftslego till förskolor och skolor där det går barn som

är blinda eller har en svår synnedläggelse. Genom projektet kommer punktskriften att synliggöras på ett lekfullt sätt i förskolor och skolor. Materialet leder också till ökad delaktighet med de övriga barnen och klasskamraterna. Legoboxarna börjar distribueras 2021.

Arlakampanjen

År 2020 fick SRF för första gången möjlighet att – helt utan kostnad – synas med information om punktskrift på Arlas mjölk- och yoghurtförpackningar, som är ett av Sveriges mest lästa medier i tryckt format. Kampanjprodukterna rullades ut i slutet av augusti, uppnådde störst distribution under september till oktober och fortsatte sedan året ut. Totalt sett producerades över 10 miljoner förpackningar med våra två motiv, vilket skapade en enorm räckvidd och ökad kännedom om såväl punktskrift som SRF.

Till kampanjen kopplades även kampanjsidan punktskolan.se som bland annat innehöll fakta om punktskrift, en punktskriftsgenerator, ett quiz samt möjlighet för skolor att beställa ett skolpaket med information om punktskrift till sin klass med erbjudandet att boka en digital punktskriftslektion.

Fram till årsskiftet hade kampanjsidan 43 300 besökare, varav 36 700 var unika. Detta är enligt Arla cirka sex gånger fler än vad deras egna kampanjsidor uppnår i en bra kampanj. Till detta kan nämnas att våra besökare i genomsnitt stannade kvar på sidan i drygt 6,5 minuter, jämfört med 1 minut på Arlas egna sidor. På kampanjsidan satte vi även upp mätbara mål. Dessa var att antingen genomföra quizet, ladda ner eller dela en bild på sitt namn i punktskrift eller beställa ett skolpaket. Här slutförde drygt 5.100 besökare något av målen. Drygt 100 skolpaket skickades ut till 77 olika orter från Östersund till Lund.

I samband med Arlakampanjen stod vi tre dagar utanför riksdagshuset med budskapet om att få in rätten att få lära sig punktskrift i skollagen. Vi delade ut punktskriftsalfabetet och vår plattform "Tio punkter om punktskrift" till politiker och intresserade förbipasserande. Med samma budskap skickades vykortet med punktskriftsalfabetet till riksdagsledamöter som arbetar med utbildningsfrågor. Ett antal ministrar fick brev där vi skrev om vad punktskriften hade för särskild betydelse inom deras ansvarsområden.

Kommunikation

Våra medier

Perspektiv

Perspektiv har utkommit med sex nummer under året, varav tre har varit extra tjocka temanummer. Ett handlade om att studera vidare, ett om arbetsliv och ett om idrott och rörelse. Redaktören har även haft funktionen samordnare i kommunikationsgruppen och tog rollen som tillförordnad kommunikationschef vid höstens organisationsförändring. En ny vinjett har startats som heter Läsarreaktioner. Där har det strömmat in bidrag för att kommentera innehållet i tidningen. Då redaktionen uppskattar en dialog med sina läsare är detta mycket välkommet.

Radio SRF

Radio SRF började i mars att sända dagligen för att finnas som ett stöd till medlemmar i isolering under pandemin, samt som ett sätt för SRF att snabbt kunna nå ut till medlemmarna med aktuell information om coronaläget och annat som var relevant i den uppkomna situationen. Förutom att lyssna via webben sändes delar av programmen via Facebook under den första månaden. Vi skapade också en telefontjänst där det går att ringa in och lyssna på programmen som ett vanligt telefonsamtal. Utöver detta har Radio SRF direktsänt organisationsråd, en temadag inför SHI-kampanjen, en serie föreläsningar om Italien efter initiativ från SRF GO samt ett panelsamtal om konst inom ramen för Kulturprojektet Skapa Loss. Lyssnarantalet på sändningarna har varierat mellan drygt 30–120 anslutna datorer. Utöver detta har även veckovisa poddprogram skapats med totalt drygt 19 000 nedladdningar.

I selen

Tidningen I selen gavs ut med två nummer under 2020. På grund av pandemin var möjligheten att göra inslag begränsad och eftersom många aktiviteter var inställda fanns inte så mycket information att ge.

Sociala medier

Antalet Facebookföljare ökade under året med närmare 300 till 5 080 följare. Kontot uppdateras i princip dagligen. Statistiken över hur många inläggen når är högst varierande. Inlägg som nådde flest under året var ett bildspel i samband med Ledarhundsdagen den sista onsdagen i april. Bildspelet nådde cirka 74 000 användare.

Ett sponsrat inlägg om Arlakampanjen nådde 35 000 användare. På Vita Käppens dag den 15 oktober nådde ett bildspel 13 000 användare. Ett genomsnittligt inlägg når 2 000–4 000 konton.

På Twitter kommunicerar Synskadades Riksförbund med beslutsfattare, följare och med dem som "lägger till" förbundet i en tweet. Antalet följare är drygt 1 800, en siffra som hållit i sig under året. Några inlägg som spridits väl var i april då 30 000 Twitteranvändare såg ett inlägg om hur viktigt det är att i ord beskriva bildsatt myndighetsinformation om coronapandemin från till exempel Krisinformation.se. Även tweetar i mars och i november på liknande tema fick god spridning på Twitter. De bästa månaderna var mars och april.

På bildbloggen Instagram har förbundet närmare 1 300 följare. Inlägg som publicerades under året ses i snitt av 600–700 följare. Ett återkommande inslag är månadens ledarhundsväl från kalendern Årets ledarhundsvälpar. Det inlägg som sågs av flest var sponsrat och på bilden var konstnären Lars Lerin som var jurymedlem i en kulturtävling. Cirka 5 000 såg inlägget.

Webbplatsen srf.nu

Under året besökte 161 000 användare srf.nu. (Som användare räknas en person som har inlett minst en session under perioden). Det är en ökning med 19 procent jämfört med 2019. Toppdagen var den 7 december med närmare 1 400 besökare. Sidvisningen under året uppgick till cirka 604 000 sidor, ett värde som i det närmaste var identiskt med året innan.

En översyn av webbplatsen gjordes under senvåren där strukturen på hemsidan ändrades och ett antal sidor avpublicerades. Syftet var att göra webben mer relevant och lättnavigerad för besökare. Under 2020 har fokus legat på utveckling och driftsättning kopplat till det nya medlems- och givarregistret Prisma. Tillsammans med företaget Funka har vi tagit fram formulär för att hantera gåvor, kalenderbeställningar och möjligheten att bli månadsgivare direkt på webbplatsen. Även hanteringen av medlemsansökningar byggdes om och en ny funktion för att spegla kontaktuppgifter till distrikt samt lokal- och branschföreningar togs fram.

Under höstens kulturläger hölls ett möte tillsammans med de äldre av lägerdeltagarna där vi inventerade behov och önskemål för framtagandet

av en specialsida för unga på srf.nu. Detta lägger grunden för arbetet som fortsätter under 2021.

Thomssons nyhetsbrev

Förbundsordförande Håkan Thomsson har sedan år 2013 givit ut ett nyhetsbrev via mejl. Nyhetsbrevet finns även med bilder och länkar på srf.nu. Nyhetsbrevet vänder sig till medlemmar och personal inom organisationen samt till övriga intresserade. Nyhetsbrevet utkom med 16 nummer år 2020.

Mediebevakning och mediekontakter

Mediebevakningstjänsten "Om oss i medierna" fångar medieklipp om SRF och synskadade över lag. Bevakningen sker i både tryckta medier och i sociala medier. Träffarna i medierna finns på hemsidan och går även att prenumerera på som ett dagligt nyhetsbrev. Nyhetsbrevet "Om oss i medierna" följs av ett hundratal e-postadressater.

Under året skickades drygt 30 pressmeddelanden till valda medier på uppdrag av riksförbund, distrikt, branschföreningar och Ögonfonden. Inför ledarhundens dag, den sista onsdagen i april, var budskapet att ledarhunden inte kan hålla pandemiavstånd. Det fick gehör i ett antal medier i landet.

I september lanserades Synskadades Riksförbunds återkommande undersökning Väntetider i ögonvården. Flera olika regionala pressmeddelanden skickades ut. Responsen blev förhållandevis god när budskapet spetsades till för att passa just den regionen med kontaktpersoner från respektive distrikt.

I Altinget den 7 april hade SRF en debattartikel under rubriken "Förebygg utsatthet och satsa på instruktörer".

Informationsmaterial och profilprodukter

Då våra svarta bomullskassar haft en strykande åtgång har vi förfinat dem i en ny upplaga. På den nya har vi både korta och långa handtag. Kassen pryds med loggan och vår slogan "Vi ser inga gränser" i taktill punktskrift. Runt kassen löper en prickad linje i stora punkter tryckta i reflexmaterial. Kassarna är tänkta att säljas direkt till medlemmar, alternativt säljas till våra distrikt och föreningar som i sin tur använder dem för att sprida kännedom om SRF.

En blå, miljövänlig kulspetspenna med SRF-loggan på har vi också tagit fram. Den är tänkt att användas som gåva vid mässor eller andra evenemang.

I satsningen under punktskriftsåret erbjöd vi skolpaket med punktskriftsinformation. En ny produkt vi tog fram till skolpaketen var mobilfickor i silikon som barnen och ungdomarna kan klistra på sina mobiler och lägga busskortet i. På de svarta fickorna hade vi med vit punktskrift tryckt "Punktskrift äger".

Vi fick en förfrågan från en lokalförening och tryckte därför upp julkort. Kortet var en bild ur kalendern Årets ledarhundsvälpar. Tanken var att distrikt och föreningar kunde använda julkortet för att med eller utan kalendern Årets ledarhundsvälpar skicka en hälsning till sina medlemmar. Det var en idé som många nappade på, som en hälsning från SRF i coronatider då merparten av planerade aktiviteter fått ställas in.

Varumärkesstärkande insatser

Kulturprojektet anordnade under året flera olika aktiviteter som innebar ny kontakt med värdefulla samarbetspartners, så som Audiorama, Moderna museet, Konstfrämjandet och Nationalmuseum. Resultatet av detta är att bland andra både Moderna museet och Nationalmuseum efterfrågar vår expertis för att kunna utveckla sin konstverksamhet för att bli mer tillgänglig. Moderna museet är exempelvis väldigt intresserade av att fortsätta en dialog om hur de bäst kan utforma sin verksamhet för att fungera för alla, både genom att förändra de allmänna visningar de har idag och genom att se över hur de kan skapa taktila upplevelser, workshops och upplevelser baserade på andra sinnen än synen. Genom att synas i dessa sammanhang har vi ökat möjligheten att påverka hur aktörer inom kultur- och hantverksområdet tillgängliggör sin verksamhet för att fungera för personer med synskador. Dialogen med dessa aktörer har bidragit till att öka kännedomen om Synskadades Riksförbund och våra medlemmars behov samt möjlighet till delaktighet i kultur- och hantverksaktiviteter.

Medlemsnytta

Rättighetsprojektet

Rättighetsprojektet har syftat till att stötta medlemmar juridiskt och hanteringsmässigt vid ansökan om ledsagning enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS och startades under hösten år 2018 med finansiering från Synskadades Stiftelse. Som pilotdistrikt utsågs SRF Skaraborg och SRF Älvsborg. Under projektets andra och avslutande år utvidgades projektet med ytterligare två distrikt, SRF Göteborg samt SRF Dalarna.

Inom projektet har två endagsutbildningar genomförts för SRF:s distriktsombudsmän varav en via teams samt utbildning för Unga med Synned-sättning och Stockholms syncentral. Olika kommunikationsinsatser har gjorts för att nå medlemmarna i de nya distrikten. Därutöver har tid lagts på att låta utvärdera de olika momenten av projektet och ta fram en användbar mall.

Totalt har 14 färdiga ansökningar om LSS-ledsagning för enskilda medlemmar skickats in till kommuner varav åtta ansökningar har fått avslag och då överklagats till olika förvaltningsrätter. Vi har haft hjälp av totalt tio aktiva volontärer/rättighetsstödjare i arbetet med ansökningarna.

SRF Go

Verksamhetens syfte är att hjälpa medlemmar att komma ut, stärka deras självständighet och möjliggöra resor på fritiden. Mot denna bakgrund har det uppkommit nya initiativ. Men då coronapandemin har slagit hårt mot flyg- och resebranschen har det påverkat SRF Go:s verksamhet. Det gick inte att bedriva vanliga gruppresor och alla resor blev inställda. Det var svårt att hitta alternativa lösningar som skulle vara tillgängliga, attraktiva och möjliga att genomföra.

Den enda fysiska aktiviteten som genomfördes var Melodifestivalen den 9 mars. Det var två medlemmar och två barn som gick på showen i Stockholm och fick njuta av det sista gruppframträdandet live på den stora scenen under 2020.

Under våren gav SRF Go bidrag till SRF Bohuslän och MIS i Göteborg för att genomföra en skidresa den 8–12 mars där vi stod för ledsagar-kostnader för en synskadad medlem.

För första gången har SRF Go erbjudit medlemmar bidrag till ledsagar-kostnader på en valfri resa som de själva arrangerar. Intresset var stort och idén blev mycket uppskattad. SRF Go fick totalt 536 tkr från en stiftelse varav 429 tkr fördelades under året. 55 synskadade medlemmar (44 ansökningar) har ansökt om bidraget varav 54 personer (43 ansökningar) blev beviljade ett bidrag. 13 personer valde att avstå från att utnyttja medlen, oftast på grund av pandemin, medan 38 personer har valt att flytta sina aktiviteter till 2021. Tre personer kunde genomföra hela eller delar av sina resor. SRF Go har även lyckats sammanföra några medlemmar med våra volontärer för att minska ensamhet. Detta ledde även till medlemsvärvning.

För att kunna arrangera en reseupplevelse för större publik har verksamheten skapat en föreläsningsserie om Italien. En svensk guide bosatt i Italien har föreläst om Florens historia, konst, natur i Toscana, Rom, Vatikanstaten samt mat och vin vid fem olika tillfällen under hösten. Varje föreläsning direktsändes av Radio SRF.

Skapa Loss

Kulturprojektet Skapa Loss är ett treårigt projekt som startades av SRF hösten 2018 med finansiering från Synskadades Stiftelse.

Genom att stötta lokal prova-på- och cirkelverksamhet samt genomföra inspirerande regionsammanskomster med kulturtema vill projektet skapa forum för erfarenhetsutbyte i trygga sammanhang. Vi har sett att många slutar med kulturutövande i samband med att man blir synskadad och vi vill genom våra aktiviteter hjälpa medlemmarna att hitta nycklar till ett fortsatt skapande. Dessa nycklar kan vara alltifrån ett konkret hjälpmedel till en positiv erfarenhet. Projektet har således även ett rehabiliterande syfte. Vi arbetar utifrån övertygelsen att kultur är för alla och att det är en demokratisk rättighet att utöva kultur.

Innan pandemin slog till genomfördes den hittills största aktiviteten inom ramen för projektet, ett medlemsforum med kulturtema för medlemmarna i Region Norr. Cirka 150 medlemmar deltog i aktiviteter såsom körsång, dans, standup, poesi, teater, luffarslöjd och punktskriftskonst. Programmet togs fram tillsammans med distrikten i norr, med syfte att ge deltagarna möjlighet att under handledning av erfarna pedagoger prova något nytt eller återuppta en aktivitet de sysslats med innan synskadan.

När pandemin sedan förhindrade fysiska sammankomster ställde projektet snabbt om till distansverksamhet. Redan under våren genomfördes en bokcirkel över telefon, där fem medlemmar deltog. Via hemsida och sociala medier tipsade projektet om hur man kan hålla igång sitt kulturskapande och gav bland annat tips på hantverksaktiviteter som kan utövas hemifrån. Projektet delade också kontinuerligt med sig av tips på hur man kunde ta del av kultur hemifrån, bland annat intressanta föreläsningar inom området samt teaterföreställningar med syntolkning. Dessa tips gick ut både genom interna nyhetsbrev och externa sociala kanaler. Projektet skickade också ut ett pysselkit med instruktioner till medlemmar i Jönköpings län, vars Skapa Loss-aktivitet blivit inställd. Att intresset för projektets aktiviteter fortsatt växa internt, trots pandemins påverkan, märks bland annat på medlemsantalet i projektets Facebookgrupp, som under 2020 ökade med drygt 50 procent.

I början av sommaren initierades projektets andra kulturutmaning i form av musiktävlingen "Jamma loss". Tanken med kulturutmaningarna är att uppmuntra våra medlemmar att dela med sig av sina kreativa verk på teman som rör viktiga frågor för SRF. I juryn för "Jamma loss" satt bland andra artisten Uno Svenningsson. I Perspektiv och på SRF:s sociala medier uppmuntrades medlemmar att skicka in låttexter på temat "hjälp på vägen", samt skicka in röstinspelningar för att visa sin sångförmåga. Tävlingen lockade totalt 31 bidrag från skrivsugna och sångglada medlemmar i alla åldrar. Under hösten 2020 realiserades vinsten när vinnartexten tonsattes av den världsberömda producenten Shellback och sjöngs in av vinnaren i röstkategori.

Under hösten 2020 genomfördes den sista kulturutmaningen, "Skissa loss". Ett syfte med tävlingen var att utforska syntolkning som ett verktyg att beskriva konst med hjälp av fler sinnen än synen för att kunna förmedla andra element än de visuella. 19 bidrag lämnades in på temat frihet. I juryn satt företrädare för Moderna museet, Audiorama och vår branschförening SKKF samt konstnären Lars Lerin. Vinsten, som innebär att tre av bidragen omvandlas till ljudkonstverk, realiseras under våren 2021. Inom ramen för kulturutmaningen genomfördes en konstworkshop på SRF:s barn- och ungdomsläger, i samarbete med Moderna museet. Projektet genomförde också ett digitalt konstsamtal i samarbete med Radio SRF, där personer aktiva inom konstområdet diskuterade frågor som vad konst är, hur konst blir till och vem som får vara konstnär.

Under hösten erbjöd kulturprojektet en konstkurs på distans. Intresset var stort och därför gavs två parallella kurser med sammanlagt tolv deltagare. Träffarna skedde via Teams och bestod av gästföreläsningar,

diskussioner kring förutbestämda teman, skaparövningar och redovisning av hemuppgifter.

Under hösten 2020 färdigställdes också det textila punktskriftskonstverk som deltagare på tre tidigare Skapa Loss-aktiviteter har lämnat bidrag till. Arbetet med konstverket har syftat till att genom konstnärliga uttryck inspirera och initiera samtal om punktskrift. En arbetsgrupp bestående av tre medlemmar i SKKF samt den utförande konstnären har fattat samtliga beslut gällande konstverkets slutgiltiga utformning. Konstverket har fått namnet Make a point. Förhoppningen är att verket i framtiden kan användas i intressepolitiskt arbete för att synliggöra punktskrift.

Under 2020 har projektet bland annat sett till att SRF ingått medlemskap i Konstfrämjandet, en organisation som arbetar med att stötta sina medlemsorganisationer i att genom konst synliggöra sina hjärtefrågor. Projektet har också inlett arbetet med en handbok som ska ge distrikten vägledning i att planera och genomföra kulturaktiviteter i framtiden samt tips på hur dessa aktiviteter kan marknadsföras för att locka nya medlemmar till SRF.

Barn- och föräldraverksamhet

Samarbetet med FSBU, Föräldraföreningen för synskadade barn och ungdomar i västra Sverige, kunde fortgå under början av pandemin och skidlägret till Köja genomfördes under påsklovet. SRF subventionerade kostnaden för fem familjer.

Barn- och ungdomsrådet träffades i Stockholm i februari. På agendan var det godisprovning med vegangodis, chokladkaka med blandning av plopp och kexchoklad och lakritspulver starkt som kanonkrut och mycket mera. Vi pratade om att Barnkonventionen nu blivit lag samt skolfrågor som bland annat otillgängliga plattformar och system. Det diskuterades även olika mötesalternativ som kan användas i framtiden såsom telefonkonferenser eller digitala system. Rådets andra träff för året gjordes i samband med höstens kulturläger där man diskuterade SRF:s webbplats för barn och unga som är under utveckling. Denna ska ersätta taltidningen Oboj som lagts ner.

Ett efterlängtat sommarläger för barn och unga mellan 7 och 16 år genomfördes på Tvetagården i Södertälje veckan efter midsommar med tydliga coronaanpassningar. Barnens identitet stärks av att träffa likasinnade barn och ungdomar där de kan umgås på lika villkor och samtidigt få den hjälp och det stöd de behöver. Under lägret inspireras

och peppas deltagarna att våga testa nya saker. Aktiviteter som genomfördes var att åka vattenskidor och besök på trampolinparken Bounce där man även kan gå en hinderbana, gå på lina och klättra klättervägg. Det bildades samtalsgrupper där deltagarna fick möjlighet att samtala med synskadade unga vuxna förebilder. Ett nytt inslag var att kulturprojektet Skapa Loss låtskrivartävling inspirerade deltagarna att låta fantasin flöda och skriva egna låtar. Traditionsenliga aktiviteter som disco, grillning, bad, kanotpaddling och lägersånger vid lägerelden fanns också med på schemat.

Under höstlovet kunde vi genomföra det tre dagar långa kulturläget för barn och unga, även det med tydliga coronaanpassningar. Kulturläget fick besök av kulturprojektet och av två museipedagoger från Moderna museet som höll en workshop med deltagarna. Bland annat fick deltagarna prata om och känna på ett verk av Salvador Dalí och därefter tolka verket genom att skapa skulpturer. Som material hade de bland annat ostvax, ståltråd och aluminiumfolie.

För andra gången genomförde SRF:s ett ridläger. Det ägde rum den 18–20 september på Örebro Fältrittklubb med tio hästtokiga barn och unga. Några av deltagarna var med för andra gången och fick rida på samma hästar som föregående år och det var mycket uppskattat. Ridklubben har en parasektion där de arbetar med navigationssystemet Ready Move där ryttaren har vibrerande dosor på vardera arm. Dessa är kopplade till en app som ridläraren använder för att visa ridriktningen. När ridläraren trycker på höger pil i appen så vibrerar höger arm på ryttaren och så vidare. Ryttaren tar även hjälp av ledfyrrar som är uppsatta i ridhuset.

Ett femtiotal barn och unga deltog på prova-på-idrottshelgen som arrangeras av Synskadades Riksförbund, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Svenska Parasportförbundet och Unga med Synnedsättning. Sporter som deltagarna kunde prova i år var goalball, showdown, klättervägg, friidrott, simning, simhopp, tandemcykling, judo, gym, mattcurling, boccia, football "five-a-side", fäktning, gymnastik, konditionsträning, yoga, step och orientering.

Juridiskt stöd

SRF har en förbundsjurist som ger medlemmar råd och stöd i juridiska frågor. Under 2020 har ett 70-tal ärenden hanterats. Under hösten avslutades Rättighetsprojektet vars ärenden numera ligger under förbundsjuristens ansvar i samarbete med företaget Juridisk Assistans enligt ett samarbetsavtal.

Av de enskilda ärendena har ett antal lyfts i media, bland annat i Svenska Dagbladet och Sveriges Radio. Dessa har framför allt berört ledsagning och rätten till färdtjänst.

Förbundsstyrelsen beslutade under 2020 att se över det juridiska stödet som förbundet tillhandahåller och tillsätta en arbetsgrupp bestående av ledamöter från förbundsstyrelsen, förbundsjuristen och ansvarig chef. Detta arbete ska slutrapporteras i september 2021.

Förbundsjuristen har också arbetat med interna juridiska frågor liksom förstärkning av det intressepolitiska arbetet.

Synlinjen

Synlinjen var ett ettårigt projekt med finansiering från Synskadades Stiftelse. Syftet var att bygga upp en ny informationskanal vad gäller alla sorters synrelaterade frågor. En samordnare projektanställdes under hösten 2019, och Synlinjen startades den 2 mars 2020.

Samordnaren och ett antal handläggare på kansliet deltog genom att svara på frågor via telefon vardagar på kontorstid. Frågor kunde också skickas in via e-post. Material om vanliga frågor producerades och publicerades på hemsidan, i Perspektiv samt i sociala medier. Synlinjen hade också som en viktig funktion att samla in värdefull information kring olika aktuella frågor och samhällsutvecklingen, inte minst inom påverkansarbetet. Projektet avslutades den 31 december, men diskussioner kring att etablera Synlinjen som permanent verksamhet påbörjades under hösten och beslut om detta fattades i januari 2021.

Stöd till distrikt och föreningar

Personal- och arbetsgivarstöd

Alla organisationsled som har anställd personal har själva fullt arbetsgivaransvar för sin personal. Distrikt och föreningar som är arbetsgivare erbjuds att köpa löneservice från riksförbundet. 2020-12-31 var det 26 lokala arbetsgivare med totalt 58 anställda som upprättat avtal om löneservice med riksförbundet. Antal anställda var 58 personer. Avtalet innebär att riksförbundets personalhandbok och policydokument ska följas i tillämpliga delar.

I arbetsgivarstödet till distrikt och föreningar ingår kontinuerlig kontakt med arbetsledarna. Hjälp och stöd kan lämnas vid arbetsledning, arbetsmiljöarbete, rekrytering, hjälp i introduktionsarbetet, kontakt med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt kontakter med facket och stöd vid förhandlingar och eventuella omorganisationer. Detta stöd regleras genom framtagna riktlinjer. De distrikt och föreningar som är anslutna till löneservicen erbjuds också utbildning/fortbildning för arbetsgivare, arbetsledare och personal.

Internt ekonomiskt stöd

Riksförbundet bidrar årligen med ekonomiskt stöd för att stärka SRF-organisationen.

Det finns följande stödformer:

- Grundläggande administrativt stöd
- Behovsprövat rörligt administrativt stöd
- Stöd till organisationsutveckling
- Projektstöd
- Stöd till närstående föreningar
- Omställningsbidrag

Under 2020 beviljades femton distrikt och elva branschföreningar grundläggande administrativt stöd med totalt 1.697 tkr.

Det behovsprövade rörliga administrativa stödet ges för att varje distrikt ska kunna ha en ombudsman/verksamhetsutvecklare anställd. Under året har 5.032 tkr beviljats för detta ändamål. Stödet ges för täckande av lönekostnader, en schablonersättning på 50 tkr för hyra och andra omkostnader samt möjlighet att söka ett startbidrag för inköp av utrustning.

Vid utgången av 2020 har detta stöd gjort det möjligt för 19 distrikt att anställa en "egen" ombudsman/verksamhetsutvecklare.

Under 2020 beviljades distrikt och branschföreningar 595 tkr i stöd till organisationsutveckling, varav 75 tkr utgjordes av stöd till löneservice.

Projektstöd kan sökas av distrikt, branschföreningar och lokalföreningar, för arbete med de av kongressen prioriterade områdena. Regionalt samarbete uppmuntras. Under 2020 söktes det 31 projekt, varav 27 beviljades stöd med totalt 600 tkr. Coronapandemin har inneburit svårigheter att genomföra många av dessa projekt, varför projekttiden förlängts till den 30 juni 2021.

Stöd till närstående föreningar kan sökas av föreningar som inte är branschföreningar i SRF, men som ändå kan betraktas som närstående. 2020 beviljades tre närstående föreningar, SRF-seniorerna, Sveriges Ledarhundsförare och Ledarhund Norr, bidrag med sammanlagt 100 tkr.

Distrikt och föreningar som behöver göra en större organisationsförändring eller genomlysning av sin ekonomi kan få stöd från riksförbundet vid denna omställning. Likaså kan stöd beviljas om en förening behöver göra en extra revision eller hantera en oförutsägbar situation. Under 2020 har två omställningsbidrag beviljats: En omorganisation har genomförts i ett av distrikten och en lokalförening har utsatts för ekonomiskt bedrägeri. Den 31 augusti avgick styrelsen i SRF Örnsköldsvik och förbundsstyrelsen tillsatte då en interimsstyrelse för lokalföreningen.

Kurser och fortbildningar

Den 8–10 januari genomfördes årets första utbildning för distriktens ombudsmän/verksamhetsutvecklare med ankomst på kvällen den 7 januari. Under utbildningens två första dagar deltog även ledamöter från förbundsstyrelsen. Dessutom deltog flera av handläggarna på riksförbundet under valda programpunkter.

På programmet stod en heldagsutbildning inom Rättighetsprojektet, allt från lagtexter, upplägg av projektet och träff med rättighetsstödjare. Syn- och hörselinstruktörskampanjen 2020 togs upp bland annat med medverkan av Marie Eklund, ordförande i Syn- och Hörselinstruktörföreningen, SHIF-S. Andra pass var arbete med vilande lokalföreningar och organisationsutveckling genom bland annat erfarenhetsutbyte med besök av representanter från Reumatikerförbundet, projektet Synlinjen och presentation av vår nya förbundsjurist. Fredag förmiddag ägnades åt

ett studiebesök på riksdagen hos Bengt Eliasson (L). Dessutom hade vi ett pass med Parasport Sverige, Leif Thorstensson, och aktuella frågor från riksförbundet.

Den årliga introduktionskursen för nyanställda vid rikskansliet och i distrikt och föreningar genomfördes 29–30 januari.

Den 25–26 februari arrangerades en central utbildning för kanslisterna och administratörerna i distrikt och föreningar. Tyngdpunkten denna gång låg på viktiga funktioner på rikskansliet, exempelvis kontorsservice, läget med införande av grafiska profilen, Registrering via Paloma, kongressen, projekten inom kultur, rättighetsprojekt och Synlinjen samt medlemsregistret och nyheter i personalhandboken. Dessutom gjordes en satsning på en föreläsning med temat ”Minska den negativa stressen och öka friskstressen” där Cajsa Hjertstrand-Nyberg, Ugglapraktiken, medverkade.

Den 25–27 februari anordnades en kurs för ordinarie arbetsledare. Utbildningen ägnades åt fördjupning inom arbetsmiljöarbete, medarbetarsamtal, lönesamtal samt erfarenhetsutbyte. Gemensamma pass för kanslisterna och arbetsledarna den 26 februari var en satsning på arbetsmiljöarbetet, ett ansvar för alla, med Anitha Kiianlinna från Sensus. Dessutom behandlades det nya medlemsregistret Prisma, IT-plattformen idag och i framtiden samt vad som är på gång inom Synskadades Riksförbund.

Under våren och försommaren anordnades åtta informations- och erfarenhetsträffar för distriktsombudsmännen via telefon och Teams. Den 26 augusti ordnades en fortbildning inom Rättighetsprojektet via Teams. En introduktionsutbildning för nya ombudsmän/verksamhetsutvecklare genomfördes 28–29 september.

Den 29 september till 1 oktober genomfördes ytterligare en utbildning för ombudsmän/verksamhetsutvecklare. På programmet stod en heldags-satsning på SRF:s arbete inom tillgänglighet och användbarhet i närmiljön med bland annat besök av företaget Prisma Tibro som gör ljus- och ljudsignaler för övergångsställen. Övriga inslag på utbildningen var ett seminarium om MDR, genomgång av förslaget till verksamhetsinriktning för kommande kongressperiod, Webbtillgänglighetsdirektivet, Synlinjen, Arlakampanjen om punktskrift, Väntetider i ögonvården, syn- och hörselinstruktörskampanjen, vår ungdomsorganisation US, anhörigstöd och som vanligt aktuella frågor inom SRF och erfarenhetsutbyte.

Den 23–25 oktober ordnades årets kompetensutveckling för arbetsgivare. På programmet stod bland annat arbetsgivarorganisationen KFO och den förestående ombildningen till Fremia, medarbetarsamtal, lönesamtal, försäkring, krishanteringsplan, personalhandbok och erfarenhetsutbyte.

Under 2020 har riksförbundet fortsatt att erbjuda distrikt och föreningar med anställd personal att genomföra arbetsgivarutbildningar för hela styrelserna. Sådana utbildningar har genomförts i fyra distrikt och föreningar under 2020.

Samhällsförbättrande arbete

Resande och gatumiljö

En checklista för kvalitetskrav vid upphandling av färdtjänst har tagits fram. Checklistan kan användas som verktyg för att visa kommuner och regioner att krav på kvalitet ska vara vägledande vid upphandling av färdtjänst. Den konkretiserar vilka krav på kvalitet inom färdtjänsten som är viktigast för personer med synnedsättning.

I september uppvaktade SRF Jens Holm (V), som är ordförande i riksdagens trafikutskott, där färdtjänsten togs upp.

Vår förbundsjurist har drivit ett antal ärenden avseende rätt till färdtjänst, rätt till utökad antal resor samt laglighetsprövning av skärpningar av färdtjänstreglementen.

Den 14 december uppvaktade SRF Malin Cederfeldt Östberg, som är statssekreterare på infrastrukturdepartementet. Syftet var att göra regeringen uppmärksam på att gravt synskadade och blinda fått allt svårare att få färdtjänsttillstånd samt att arbetsresor med färdtjänst på många håll innebär mycket höga kostnader för individen.

I december lämnade SRF synpunkter på Transportstyrelsens översyn av regelverken för elsparkcyklar. Under året har SRF även haft kontakt med Tier och Voi, vilka är två av de företag som hyr ut elsparkcyklar i svenska städer.

Barnrättsfrågor

SRF har deltagit i arbetet med att Sverige ska granskas av FN:s Barnrättskommitté i Genève. Vi har bland annat bidragit till en gemensam frågelista med frågor om rätten till habilitering och gällande undantaget i skollagen som innebär rätt att neka barn med funktionshinder att börja i en skola. Arbetet leds av Unicef och ett stort antal barnrättsorganisationer deltar, vilket innebär att vi på ett bra sätt synliggör frågor som rör rättigheter för barn med synnedsättning.

I regeringens barnrättsdelegation har vi poängterat vikten av att regeringens nya strategi om att förhindra våld mot barn beaktar den ökade risk för våld som barn med funktionsnedsättning har.

Arbetsmarknadsfrågor

Funktionshinderrörelsen har under ledning av Funktionsrätt Sverige gjort gemensamma inspel till regeringen gällande arbetsmarknadspolitiken, dels i februari och dels i november. SRF har deltagit aktivt i detta samarbete. Våra krav har i korthet gått ut på att stödet till personer med funktionsnedsättning måste värnas när Arbetsförmedlingen stöps om, och garanteras i den omdanade myndighet som ska växa fram. SRF skickade också en egen skrivelse till arbetsmarknadsministern i november där vi återigen framförde våra förslag om ett nationellt kompetenscenter för arbetsinriktad rehabilitering för synskadade.

Den 27 april hölls ett telefonmöte med generaldirektören för Arbetsförmedlingen, Maria Mindhammar, och Maria Kindahl med särskilt ansvar för funktionshinderfrågor. Vi beskrev då bland annat de stora luckor som idag finns i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen för synskadade, och då särskilt för gravt synskadade och helt blinda. Vi framförde att ett nationellt kunskapscenter behövs för att vända trenden och skapa en arbetslivsinriktad rehabilitering som fungerar bättre och motsvarar synskadades behov. Vi tog också upp synskadades situation på arbetsmarknaden i stort och en rad punkter där vi vill att Arbetsförmedlingen förbättrar sitt arbete. Bland annat måste information om de stödinsatser som finns snabbt och enkelt nå såväl arbetsgivare som arbetssökande. Synspecialisterna har en viktig kompetens som bör användas mera i direktkontakt med synskadade arbetssökande. Behovet av en kombinerad svenskundervisning och rehabilitering för synskadade nyanlända lyftes också.

Omorganisationen av Arbetsförmedlingen har dessvärre försvårat samverkan med myndigheten. SRF har lämnat ett antal förslag som skulle förbättra för synskadade arbetssökande. Vid ett möte med enhetschef Staffan Johansson i början av december hade vi svårt att få några tydliga besked. Vi arbetar vidare för att de arbetsförberedande kurser för synskadade som Arbetsförmedlingen har handlat upp, ska utvärderas och brister åtgärdas. Andra frågor vi har lyft gäller hur Arbetsförmedlingen kan bli snabbare på att hantera olika arbetsmarknadsstöd, som lönebidrag, stöd till hjälpmedel och personligt biträde.

SRF har svarat på en remiss om trygg och säker socialförsäkring samt haft samtal med Arbetsförmedlingens socialkonsulenter om svårigheterna för individer som hamnar mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Förbundsjuristen har också drivit ett antal frågor som rör rätt till sjukersättning för den som är utskrivna från Arbetsförmedlingens verksamhet.

Tandem – mentorsprojektet för arbetssökande

SRF har under året startat ett mentorsprojekt som fått namnet Tandem. I detta pilotprojekt har tio personer utan arbete tilldelats varsin mentor utifrån kriterier som utbildning, intresse, synstatus och liknande. Mentorn är redan etablerad på arbetsmarknaden.

Till skillnad från andra mentorsprogram har både deltagare och mentorer i detta projekt en egen synsättningsplan. Under den kick-off som ordnades på Almåsa Havshotell i slutet av september kunde deltagarna lära känna varandra och börja planera sina kommande kontakter. De fick också inspirationsföreläsningar som syftade till att ge konkreta tips och råd i arbetssökandet. SRF har sedan följt upp tandemparen under deras arbete. Ett par veckor före jul erbjöds projektdeltagarna en föreläsning på distans med en känd karriärcoach på temat jobbsökande via digitala kanaler och sociala medier.

Ögonvård och ögonforskning

Årets sammanställning av väntetider i ögonvården gjordes under våren och sommaren. En rapport publicerades i samband med ett pressmeddelande i september. Årets granskning visar på fortsatt stora skillnader mellan regionerna och att en majoritet av regionerna inte lever upp till de målsättningar som den så kallade vårdgarantin satt upp.

Synskadades Riksförbunds ögonvårdspris 2020 delades mellan docent Inger Berndtsson vid Institutionen för pedagogik och specialpedagogik vid Göteborgs universitet och professor Neil Lagali vid Institutionen för biomedicinska och kliniska vetenskaper vid Linköpings universitet. Inger Berndtsson har fördjupat kunskaperna om synsättningskonsekvenser och framgångsfaktorer för en lyckad rehabilitering. Neil Lagali har skapat förutsättningar för synskadade med ögonsjukdomen aniridi att möta andra i hela Europa med samma diagnos och med forskarvärlden. Priset till Inger Berndtsson delades ut i Göteborg den 5 oktober och Neil Lagali fick sitt pris i Linköping den 8 oktober på internationella ögondagen (World Sight Day).

Ögonvårdsfrågor i övrigt bevakas framför allt av de av våra branschföreningar som grundar sig på speciella ögon diagnoser. SRF stödjer ögonforskningen genom vårt medlemskap i Synfrämjandet och ger ett årligt bidrag till Ögonfonden.

Övrigt påverkansarbete

Efter starka påtryckningar från SRF och Unga med Synnedsättning, US, beslutade Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, i januari att inte genomföra några förändringar eller neddragningar under 2020 när det gäller kursutbud för punktskriftsläsande barn, elever och deras vårdnadshavare. Vi kan konstatera att vårt påverkansarbete under 2019 tillsammans med US bidrog till detta beslut. Vi har dock fortsatt att agera kring frågan och kontaktat ledamöter i riksdagens utbildningsutskott. Vi har haft möten med Gunilla Svantorp (S), ordförande, Roger Haddad (L), vice ordförande, Gudrun Brunegård (KD), och Daniel Riazat (V). Roger Haddad ställde efter vårt möte en skriftlig fråga till utbildningsministern kring stödet till punktskriftsläsande elever, vilken ministern svarade på.

I november lämnade SRF sitt remissvar på LSS-utredningens betänkande SOU 2018:88. Där påpekade vi behovet av förtydliganden i lagens personkrets, så att det kan säkerställas att gravt synskadade, blinda och dövblinda har rätt till LSS-insatser. Vi avstyrkte också ett förslag om att baka in insatsen ledsagarservice i den nya insatsen personlig service och boendestöd. Vi lyfte i stället fram behovet av att insatsen ledsagarservice utvecklas med kompletterande stöd och därmed blir mer träffsäker för gruppen gravt synskadade, blinda och dövblinda.

Inför att EU:s webbtillgänglighetsdirektiv började gälla för alla webbplatser som stat, regioner och kommuner står bakom gjorde vi en undersökning om hur många kommuner som hade en så kallad tillgänglighetsredogörelse, vilket är obligatoriskt. Undersökningen visade att knappt hälften av de undersökta kommunerna hade det. Vi har också arrangerat ett webinarium för distrikten om webbtillgänglighetsdirektivet, där en representant från tillsynsmyndigheten DIGG medverkade.

Vi har fortsatt att delta i samverkansinitiativet om syntolkning som leds av Lunds universitet. Initiativet har haft ett webinarium under året där bland annat syntolkade filmklipp från tv-sändningar har diskuterats.

Vi har medverkat i samråd med SVT respektive Utbildningsradion om utveckling av tillgänglighetstjänster, främst syntolkning och uppläst text, samt i public service-bolagens och funktionshindersrörelsens samarbete PSfunk.

Vi har deltagit i en referensgrupp till utredningen om genomförande av EU:s tillgänglighetsdirektiv i svensk rätt.

Inom ramen för MTM:s brukarråd har vi bland annat gjort inspel till regeringsuppdraget "Hur kan taltidningsverksamheten omfatta fler och nya former av nyhetsmedier?". Vårt fokus har legat på att det ska vara möjligt att prenumerera på samhällsinformation inom ramen för den nuvarande taltidningsstrukturen. Motsvarande information ska även gå att få i punktskrift. Behovet av sådana tjänster har stärkts under pandemin.

Uppdragsverksamhet

SRF bedriver viss verksamhet med statlig finansiering. Det handlar om utbildning i punktskrift, att göra studiematerial tillgängligt, ledarhundsverksamhet och tillhandahållande av rekreation. Rekreativ verksamheten finansieras delvis med statsbidrag och delvis med bidrag från stiftelser.

Utbildning i punktskrift

För första gången genomfördes en nybörjarkurs för personer med dövblindhet. Under fyra dagar i januari deltog fyra entusiastiska personer med teckentolkar på Almåsa. Efter kursen träffade SRF Förbundet Sveriges Dövblinda, FSDB, och kom överens om vikten av att personer med dövblindhet att få lära sig punktskrift och att SRF framöver kommer att hjälpa till med undervisningen, men att FSDB sköter det praktiska med bokning och teckentolkar. I maj höll SRF en utbildning på Teams för elever i teckentolkskursen på Västanviks folkhögskola i Leksand.

I september anpassades en fyradagarskurs för fyra deltagare på Almåsa utifrån pandemiläget. Då många av riksförbundets träffar ställts in eller skjutits upp har brevväxling och hemuppgifter skickats ut till deltagare som tidigare gått på kurserna. Syftet har varit att underhålla och stimulera till att fortsätta förkovra sig i att både läsa och skriva punktskrift.

Ett flertal syncentraler och lokalföreningar har beställt materialen "Lär dig punktskrift" och "Träna punktskrift" för att användas i deras utbildningsverksamhet och studiecirklar.

Vi gör studielitteratur tillgänglig

Vår avdelning, SRF Folkbildning, tillgängliggör studiematerial för synskadade som deltar i studiecirklar eller kurser ordnade av studieförbund eller folkhögskolor.

SRF Folkbildning har genomfört ett normalt produktionsår och levererat nya titlar och kopior av äldre material i den omfattning som det kommer in beställningar från målgruppen.

Vi har anlåtats av tre folkhögskolor och sju studieförbund under 2020. Årets produktion är 107 nyproducerade titlar, 68 kopierade äldre titlar fördelat med flest på talböcker, därefter i turordning storstil, e-text, punktskrift och reliefbilder. Totalt har vi levererat 1.535 exemplar av tekniskt anpassat material under 2020.

SRF Folkbildning har annonserat om sin verksamhet i SRF Perspektiv, SRF:s webbradio, lokala taltidningar samt på SRF:s sociala medier. Vi har deltagit på Arbetarnas Bildningsförbunds nationella informations-träffar för fortbildning av deras personal och cirkelledare i syfte att informera om verksamheten.

SRF Folkbildning har varit en aktiv part i att implementera alternativa studiesätt under pandemin med att tillgängliggöra olika fjärrstudie-material samt stått för rådgivning om alternativa studievägar.

Tillsammans med Arbetarnas Bildningsförbund har vi genom en annonskampanj i respektive organisationers sociala media synliggjort vårt 70-åriga samarbete som folkrörelser i folkbildningens tjänst.

SRF Folkbildning har fortsatt med sitt samarbete med Sveriges Civilförsvarsförbund i syfte att höja krismedvetenheten hos synskadade.

Ledarhundsverksamheten

SRF har slutprovat, hälsomässigt godkänt och köpt in 40 nya ledarhundar under 2020. Alla förare som tilldelats ledarhund har enligt plan fått samträning och uppföljande kurs på hemmaplan. Löpande support till ekipagen har också utförts.

Vi har i samarbete med Myndigheten för delaktighet, MFD, upphandlat ledarhundar för perioden 2022–2025. Upphandlingen har även omfattat samträning i samband med leverans av hund, support till ekipagen samt uppställning av ledarhundar.

Under året har 39 hundar tagits ur tjänst. Fem av dessa hundar har reklamerats. För dessa kommer ersättningshundar att levereras.

Stor vikt under året har lagts på att hitta nya arbetssätt för att kunna fortsätta verksamheten trots de utmaningar som coronapandemin har inneburit.

Rekreation på Almåsa

Enskilda synskadade erbjuds rekreativ vistelse på Almåsa Havshotell utanför Västerhaninge. Almåsa ägs av Iris Förvaltning AB som i sin tur ägs av Synskadades Stiftelse.

I första hand ordnas rekreativ verksamhet vid jul- och påskhelgerna samt under sommaren. SRF förmedlar bidrag för att verksamheten ska upprätthållas och deltagarnas kostnader ska kunna hållas nere. Under vistelsen erbjuds aktiviteter och temaveckor av skilda slag.

Bidrag till enskilda

Bidrag till ekonomiskt behövande

SRF ger bidrag till synskadade individer som är ekonomiskt behövande. Under 2020 har 572 personer sökt bidrag för olika ändamål från SRF. Av dessa beviljades 439 personer bidrag på sammanlagt drygt 2,1 miljoner kronor. Könsfördelningen mellan kvinnor och män bland de sökande var 320 kvinnor och 252 män. 41 av dessa ansökningar gällde barn under 18 år.

Antalet ansökningar om bidrag för rekreation på Almåsa Havshotell var 50 under året, 48 av dessa blev beviljade.

Sedan statistik finns tillgänglig (år 2008) har antalet bidragsansökningar ökat konstant för varje år. År 2008 var det 247 ansökningar att behandla, att jämföra med årets 572 ansökningar.

Bidragen hanteras av en särskild bidragsgrupp som har haft 12 möten under året. Alla som har ansökt om bidrag får besked om beslut via brev. Vi jobbar även aktivt med att kunna tipsa de sökande om andra stiftelser och fonder där det finns möjlighet att söka bidrag ifrån. Vi har tät kontakt med kuratorer på syncentralerna, likaså med olika råd- och brukarstödscenter.

Utbildningsstipendier

Varje höst delar SRF ut utbildningsstipendier till synskadade personer under 30 år som studerar. År 2020 var det 19 personer som skickade in ansökningar om stipendier från de olika utbildningsfonderna. Där fanns totalt 42.600 kronor att dela ut. Fyra personer (två män och två kvinnor) blev beviljade stipendier på runt 10 tkr var. Vi har kontakt med flera andra stiftelser och tipsar ofta dem som studerar om andra möjligheter att söka utbildningsstipendier.

Både när det gäller utbildningsstipendier och andra bidrag finns ett stort värde av ett ekonomiskt tillskott för den enskilda personen. Vi får ofta telefonsamtal, e-post och vykort från tacksamma personer som kunnat förbättra sin situation lite grann med hjälp av ett bidrag.

Nytt för året har varit att vi haft flera informationsmöten digitalt och per telefon tillsammans med bland andra företagen Work for you och Iris Hadar som bedriver verksamhet för synskadade arbetssökande. Då har 10–15 deltagare varit med som fått information om SRF och våra bidrag

till enskilda, och de har kunnat ställa frågor om ansökningsförfarandet med mera. Det har varit mycket uppskattat.

Resestipendier

SRF förmedlar resestipendier ur Lars Norrmans fond. Det finns två ansökningstillfällen per år. På grund av coronapandemin gjordes ingen utdelning under våren, men på hösten delades resestipendier ut med totalt 443.700 kr till tre grupper av synskadade samt sex enskilda synskadade. Resestipendierna betalas inte ut förrän resan bokats, och mottagarna ska i efterhand lämna en rapport om resan.

Internationellt

Organisationssamarbeten

Norden

Synskadeorganisationerna i Norden har bildat en nordisk samarbetskommitté, NSK, som har möten två gånger om året. Här lämnas rapporter från respektive organisationer, diskuteras aktuella frågor och nordiskt samarbete samt frågor på det internationella området. Ordförandeskapet i kommittén cirkulerar mellan länderna och 2020–2021 innehåller det av Finland. I NSK är SRF representerat av Håkan Thomsson, ordinarie, och Maria Thorstensson, ersättare.

Första mötet för året hölls på Hotel Rantapuisto utanför Helsingfors den 5–6 mars. Under sammanträdet var det ett pass som handlade om upphandlingar där två representanter från Finland berättade om erfarenheter gällande färdtjänst. De konstaterade att om man vill påverka en upphandling måste man göra det innan underlaget är fastställt. Det krävs också kontinuerlig uppföljning av upphandlingar. Under ett annat pass beskrevs hur rehabiliteringen för synskadade fungerar i Finland.

Årets andra möte i NSK blev digitalt och genomfördes den 3 november. Vartannat år brukar en utvidgad nordisk konferens arrangeras och 2021 skulle det skett i Finland. NSK beslöt dock att på grund av osäkerheten kring coronaläget skjuta upp konferensen till augusti 2022. Temat ska då bli rehabilitering.

NSK har två underkommittéer: Nordiska kvinnokommittén, NKK, och nordiska biståndskommittén, NBK. I NKK representeras SRF av Annika Östling, ordinarie, och Maria Sjötang, ersättare. I mars hölls NKK parallellt med NSK och några pass var gemensamma. På hösten hade NKK ett digitalt möte den 14 september. Här diskuterades framtida arbetsformer och representation i EBU:s jämställdhetskommitté.

Det fysiska mötet i NBK, som skulle ha hållits i Finland under december månad, blev på grund av pandemin i stället ett digitalt möte. I denna kommitté utbyts huvudsakligen erfarenheter mellan organisationerna.

Inom ramen för Nordens välfärdscenter som ligger under nordiska ministerrådet finns ett funktionshinderråd där Håkan Thomsson har en ersättarplats. SRF har genom Cecilia Ekstrand ingått i en nordisk expert-

grupp som har till uppgift att ta fram underlag till en rapport om delaktighet för barn med funktionsnedsättning i förskolan och skolan i Norden. En delrapport har presenterats och en slutrapport väntas.

European Blind Union, EBU

I styrelsen för EBU ingår sedan generalförsamlingen i oktober 2019 Maria Thorstensson. EBU-styrelsen har genomfört ett fysiskt styrelsemöte i februari i Prag och därefter har två digitala möten genomförts. Styrelsen har beslutat om riktlinjer mot trakasserier att använda vid EBU:s aktiviteter. Maria Thorstensson har medverkat i arbetet med dessa.

För EBU:s påverkansarbete gentemot EU finns den så kallade Commission for Liaising with the EU. Kommissionen har i huvudsak mejlkontakt, men genomförde ett digitalt möte den 20 november. Kommissionen leds av Ask Løvbjerg Abildgaard från Dansk Blindsamfund. Håkan Thomsson ingår i kommissionens ledningsgrupp.

Vi har haft löpande kontakt med EBU-kontoret i Paris. EBU:s nya direktör, Lars Bosselmann, har skapat ett nätverk för personer med liknande befattningar i medlemsländerna för att bland annat bidra till att skapa kontakter. Vi har deltagit på två digitala möten. SRF har tackat ja till att tillsammans med en organisation i Nederländerna vara med i ett projekt som handlar om att öka medvetenheten om personer med synnedsättning (PARVIS). I slutet av året beviljades medel från EU-kommissionen till detta projekt. Vidare har vi beslutat att delta i en EBU-aktivitet som fokuserar på personer som är synsvaga under 2021.

SRF leder ett EBU-projekt för jämställdhet kallat GEAR, Gender Equality Awareness Raising. Tre medlemsorganisationer per år ska genomföra aktiviteter i syfte att öka kvinnors engagemang och deltagande i sina nationella synskadeorganisationer. Slovenien, Danmark och Österrike valdes att bli de tre länder som skulle arbeta med detta under 2020. På grund av coronapandemin försenades de flesta aktiviteterna. Trots detta är det positivt att mycket har kunnat genomföras. Det har ofta skett i digitala fora. Om det lett till att färre personer kunnat delta vet vi inte, men det är något som man bör titta på när det åter blir möjligt att träffas fysiskt. Under 2021 kommer tre nya länder att genomföra GEAR-aktiviteter.

Vi har tillskrivit Amanda Lind i samband med att EU skulle behandla programmet Creative Europe och den del som handlar om medel till filmbolagen. EBU har tagit fram ett ställningstagande som går ut på att medel inte ska kunna beviljas om inte syntolkning och undertextning finns med i underlaget.

På uppdrag av EBU-kontoret har vi lämnat underlag till EBU:s svar på en EU-konsultation om den kommande strategin om barns rättigheter i Europa. Vi deltog som EBU-representant vid möte med EU-kommissionen om dess förslag till en garanti för barn i Europa. Vi lyfte att garantin måste omfatta barn som är blinda i Europa eftersom det är en liten och sårbar grupp.

Övrigt utbyte

Genom SRF:s medlemskap i World Blind Union, WBU, bevakar vi och påverkar för oss relevanta beslut och processer på global nivå. WBU skulle hållit generalförsamling i maj 2020, men denna har flyttats till 2021 på grund av coronaläget. SRF är också medlem i Africa Forum Council där vi bidrar till genomförandet av Africa Forum ungefär vart fjärde år och stödjer våra partnerorganisationer i Afrika att kunna delta där.

Den 10 februari gjorde två representanter från SRF ett studiebesök hos Dansk Blindesamfund, DBS, på deras huvudkontor i Taastrup strax utanför Köpenhamn. Här gavs en beskrivning över verksamheten inom DBS, bland annat hur de arbetar med rehabilitering och insamlingsverksamhet samt hur organisationen är uppbyggd.

Den 4–5 mars åkte en delegation från rikskansliet på studiebesök hos den finska synskadeorganisationen i liris-huset i östra Helsingfors. Det var 18 tjänstemän från SRF-kansliet plus delegationen till NSK och NKK, totalt 26 personer, som besökte liris-huset. Vi ankom strax före lunch den 4 mars, och fick då en introduktion av Sonja Ronkainen. Efter lunchen fanns tid att besöka hjälpmedels- och hantverksbutikerna innan vi samlades i muséet. Här gav Kari Huskonen en bild av Finlands synskadades historia. Dagen avslutades med att Timo Ylikarhu gav en beskrivning av den finska rehabiliteringen och rehabiliteringen för synskadade. Grundkurserna är på tre gånger—en vecka, och grupprehabilitering blandas med individuell träning.

Dagen därpå fick vi höra Markku Möttönen berätta om Synskadades Förbund. Varpu Punnonen höll i sista passet som handlade om utbildning och arbetsmarknad samt diverse andra frågor. Därpå fanns lite fri tid för

kanslipersonalen innan hemfärden. Deltagarna i NSK och NKK förflyttade sig till Hotel Rantapuisto för att börja sina möten efter lunch.

Utvecklingssamarbete

SRF har utvecklingssamarbete med synskadeorganisationer i ett antal länder. Projekten drivs genom MyRight förutom projektet i Myanmar där vi sökt biståndsmedel direkt från Forum Civ.

Coronapandemin har inneburit stora svårigheter att genomföra våra projekt som planerat.

Bosnien

Kurser i punktskrift, användning av smarta telefoner och datorer samt i förflyttningsteknik har hållits med färre deltagare än normalt. Två webinarier har genomförts, ett om punktskrift, och ett för potentiella funktionärer i organisationen.

Nicaragua

I Nicaragua har vi samarbete med Organización Nacional de Ciegos (OCN). Övergripande mål är att fler personer med synskada går i vanliga skolor och har arbete. Vi stöttar OCN att förstärka påverkansarbetet när det gäller inkluderande utbildning, personer som får arbete och rehabilitering samt inkludering i katastrofberedskapsplaner, bättre fysisk miljö och att landet lever upp till CRPD och Agenda 2030.

OCN har fortsatt arbetet med att förbättra sina administrativa system och rutiner. Fem distrikt har hållit möten om hur de kan förbättra sitt påverkansarbete och bli mer delaktiga i vad som sker på nationell nivå. Det har hållits kurser om hur ungdomar och kvinnor kan bli mer delaktiga i organisationsarbetet. Man har stöttat barn och ungdomar med enklare hjälpmedel för skolarbete och har försökt få in fler personer på arbetsmarknaden. Ett uppföljningsbesök gjordes i Nicaragua i mars.

Tanzania

Distrikten har efter sommaren satt igång med att genomföra kurser för föräldrar till synskadade barn om vikten av att barnen skrivs in i, och går till skolan. Distrikten har också träffat ansvariga myndigheter för att påverka dem att avsätta mer pengar till elever med synskada.

Under den internationella albinismdagen i juni kampanjade man i medierna för rättigheter för personer med albinism. Tanzania Albino Society och MyRight har ansökt om medel från Musikhjälpen för hudundersökningar och utbildning om vikten av att skydda huden från sol.

Rwanda

I Rwanda stöttar vi synskadeorganisationen att bygga upp lokal verksamhet och öka medlemsdeltagandet i ekonomiska och sociala aktiviteter.

Myanmar

Ett internationellt utvecklingsprojekt i Myanmar startades 2020 med syfte att synskadade ska stärkas i medvetenheten om rättigheter. En projektkoordinator började i juni, och även om MNAB har varit tvungen att ställa in liveevent så har man snabbt ställt om till att köra onlineutbildningar och onlinemöten i stället.

AFUB

Vi stöttar African Union of the Blind, AFUB, att utbilda kring rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Arbetet i Sverige

Två träffar för projektaktiva har anordnats. Den första träffen hann ske på Almåsa i februari. Till träffen hade SRF bjudit in representanter från Svenska kyrkan (ACT), Disabled Refugees Welcome (DRW) och Svalorna Latinamerika. Vidare diskuterades alla projekt, den kommande partnerkonferensen samt MyRight. Den andra träffen var i november då ett kortare digitalt möte hölls. Den konferens med våra partnerorganisationer som var planerad till 2020 har skjutits på framtiden på grund av coronasituationen.

Marknadsföring och insamling

Insamlingsarbetet under våren hade två stora utmaningar då vi förutom att drabbas av coronapandemins påverkan på verksamheten även stod utan insamlingssystem på grund av systembyte. I slutet av maj kunde vi trots allt starta vårt nya CRM-system (givarregister), Prisma, där vi bland annat administrerar våra givare och inkomna gåvor. Det nya systemet har ökat den administrativa effektiviteten och vi kan för första gången hantera även minnesgåvor och andra gåvor i samma system. Givarviljan att stödja organisationen i en utmanande pandemitid har varit fantastisk!

Kalendern "Årets ledarhundsvälpar 2021" som skickades i slutet av året var den elfte i ordningen och det var också under den kampanjen de sammanlagda intäkterna översteg 100 Mkr. Genom årets kalenderutskick som gick till 1 miljon hushåll fick vi en beräknad räckvidd på cirka 2,2 miljoner personer.

Under 2020 genomförde vi fyra insamlingsutskick till våra befintliga givare. Totalt 60.0000 brev skickades ut (4 gånger 15.000), två med tema punktskrift och två där vi drog paralleller mellan den isolering som upplevs under coronapandemin och den vardag och de svårigheter som möter människor med en synnedsättning. Responsen på dessa utskick lev långt över förväntan, med flerdubblat resultat i såväl respons som totalt insamlade medel.

För våra befintliga månadsgivare har vi hållit kontakten genom kontinuerliga nyhetsbrev under året. Rekrytering av nya månadsgivare har visat sig vara svårt under året, då pandemin haft en negativ inverkan på människors ekonomi. Många har känt tveksamhet att skaffa fasta utgifter när läget varit så osäkert. Därför har vi under 2020 anpassat strategin utifrån det rådande läget. I stället för flera separata utskick gjorde vi en bilaga om månadsgivande i kalenderutskicket, vilket gav stor räckvidd för en minimal investering.

Samarbetet med Specsavers har fortsatt, om än i reducerad omfattning på grund av coronapandemin. Under hösten hade vi givande diskussioner om hur samarbetet kan breddas och skapa mer synlighet mot allmänheten jämfört med tidigare, bland annat via kampanjer i Specsavers butiker.

Inkomna gåvor

Testamenten: 3 299 tkr (2 283 tkr)

Kalendern: 16 655 tkr (15 428 tkr)

Minnesgåvor och hyllningar: 609 tkr (514 tkr)
Spontana gåvor: 156 tkr (302 tkr)
Månadsgivare: 548 tkr (417 tkr)
Utskick till våra givare: 2 468 tkr (nytt för år 2020)
Humanfonden: 78 tkr (71 tkr)

Vårt stora kalenderutskick innebär givetvis kostnader. Preliminärt beräknar vi nettointäkten till 11 Mkr.

Antalet månadsgivare som var aktiva sista december 2020 var 412 (346). Det ökade antalet givare ger en god grund för en fortsatt positiv intäktsutveckling.

Månadslotten, som sköts av Ideella Spel med Synskadades Riksförbund och Sveriges Dövas Riksförbund som förmånstagare, gav oss 4 379 tkr under 2020 (4 739 tkr). Via Månadslotten har vi också nått ut med SRF-information till Månadslottens prenumeranter (cirka 20 000 personer) vid 6 tillfällen under året. Vårt medlemskap i Folkspel/Bingolotto gav intäkter på 130 tkr (24 tkr).

Vid utgången av 2020 hade vi 150 000 aktiva personer som gett en gåva under 2018–2020. Notera att en ny beräkningsmetod har införts i samband med byte av registersystem.

För Lyckopenningen summeras räckvidden av de tidningar vi annonserat i till 3,2 miljoner läsare. I våra digitala kampanjer uppnådde vi en sammanlagd räckvidd på knappt 500.000 personer. Lyckopenningen ger små intäkter för mycket arbete och vi försöker hitta nya samarbeten för att Lyckopenningen ska kunna finnas kvar.

Systemstöd och IT-struktur

Under 2020 genomfördes två stora systembyten, ekonomisystem och CRM-system (givar- och medlemsregister). Att ekonomisystemet Agresso ersatts med Visma innebär att driften av riksförbundets ekonomisystem är oberoende av lokala servrar och att vi har påbörjat förflyttning av verksamheten till molnet.

I början av året infördes licenser för Microsoft 365 till alla på riksförbundet och brevlådor migrerades till Exchange Online. Det har gjort att e-posttrafiken inte längre är beroende av att en lokal Exchangeserver är i drift. Införandet av Teams har varit en oerhört viktig del i att möjliggöra distansarbete under pandemin.

Året har för många medarbetare präglats av det stora arbetet med att skapa ett nytt CRM-system, Prisma, för hantering av både SRF:s medlemmar och insamlingskampanjer. SRF som organisation är komplex och våra krav på tillgänglighet ledde oss till beslutet att bygga ett system anpassat för organisationen och dess verksamhet baserat på Microsoft Dynamics plattform. Målet var att skapa ett stabilt och effektivt system för hantering av olika informations- och betalningsinsatser till medlemmar och givare samt ett verktyg för att kunna analysera medlems- och givarfakta. Utvecklingen av systemet skedde samtidigt som den ordinarie verksamheten skulle fortgå som vanligt. Det var en situation som krävde mycket av de involverade medarbetarna som bland annat genomförde fler än 50 workshops med leverantören Accigo. Systemet driftsattes i två omgångar med insamlingsdelen i maj och medlemsdelen i början av december. Anledningen var att vi på det sättet skulle klara av att genomföra årets kalenderkampanj i det nya systemet och sedan hinna färdigställa systemet inför genomförandet av medlemsaviseringen för 2021. En mängd utbildningsinsatser för kanslisterna har genomförts för att övergången ska bli så smidig som möjligt.

Beslutsorgan, granskning med mera

Kongressen framflyttad

På grund av coronapandemin beslutade organisationsrådet i juni att flytta den ordinarie kongressen från den 22–25 oktober 2020 till den 17–20 juni 2021. Förhoppningen var att då kunna genomföra kongressen fysiskt. Med anledning av att kongressen flyttades fram så förlängdes motionstiden till den 1 december 2020. Under hösten inleddes också arbetet med att ta fram former för hur en digital kongress vid behov skulle kunna genomföras.

Förbundsstyrelsen

Mellan kongresserna leds SRF:s löpande arbete av en förbundsstyrelse som består av tretton personer.

Under 2020 har förbundsstyrelsen haft följande sammansättning:

Håkan Thomsson, Stockholm, ordförande
Niklas Mattsson, Fjärås, 1:a vice ordförande
Maria Thorstensson, Kristianstad, 2:a vice ordförande
Alireza Ghanbar Alipour, Göteborg
Agneta Elfving, Örebro
Roland Gustafsson, Eskilstuna
Per Karlström, Sollentuna
Jenny Näslund, Umeå
Laoko Sardar Abdulla, Växjö
Maria Sjtång, Västervik
Anita Svenningsson, Jönköping
Peter Tjernberg, Sundsvall
Annika Östling, Sundborn

Förbundsstyrelsen har under året haft femton sammanträden, varav tio hållits helt per telefon eller via Teams.

Inom sig utser förbundsstyrelsen ett arbetsutskott (AU) som under hela kongressperioden består av förbundsordföranden, 1:a vice förbundsordföranden och 2:a vice förbundsordföranden. Dessutom ingår två ytterligare förbundsstyrelseledamöter i AU enligt ett rullande schema. Under perioden januari–februari ingick Agneta Elfving och Per Karlström i AU, och från den 1 mars och året ut har Jenny Näslund och Maria Sjtång varit AU-ledamöter. AU har haft sex möten under 2020, varav ett fysiskt tvådagarsmöte i Nässjö i maj för genomgång av kongressmotioner.

Förbundsstyrelsens ledamöter har mellan sig fördelat uppgiften att vara kontaktpersoner till distrikt, branschföreningar och Riksorganisationen Unga med Synnedsättning (US).

Revisorer

För att granska förbundets verksamhet och förvaltning finns en auktoriserad revisor samt verksamhetsrevisorer. Auktoriserade revisorn Johan Andersson från Grant Thornton Sweden AB, med auktoriserade revisorn Johanna Hellström som ersättare, utsågs vid ett fyllnadsval på organisationsrådet den 15 juni 2018. Till verksamhetsrevisorer utsåg kongressen 2017 Margaretha Häll-Assarsson, sammankallande, Tommy Andersson och Per Karlsson med Eva Söderström som ersättare.

Valberedning

Vid ingången av 2020 bestod valberedningen av Kicki Lundmark, sammankallande, Robert Balte, Viviann Emanuelsson, Petter Lindström, Lise-Lott Naess, Elvira "Vispen" Sjöblom och Camilla Svensson. Lise-Lott Naess avled i september och något fyllnadsval efter henne har inte gjorts. Valberedningen har under året aktivt påbörjat arbetet med att förbereda valen vid 2021 års kongress.

Organisationsrådet

Organisationsrådet består av ombud för distrikt och branschföreningar. Dessutom medverkar förbundsstyrelsen, granskare, valberedare, representanter för Unga med Synnedsättning med flera. Organisationsrådet sammanträdde två gånger under 2020.

Årets första organisationsråd genomfördes digitalt via Teams torsdagen den 11 juni. Till att leda mötet valdes Karl-Gunnar Roth.

En rapport om åtgärder som vidtagits med anledning av bifallna kongressmotioner godkändes. Revisionsberättelsen och verksamhetsrevisorernas rapport behandlades. Förbundsstyrelsens verksamhetsberättelse och den ekonomiska årsredovisningen fastställdes. Därefter beviljades styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för år 2019.

Förbundsstyrelsen föreslog att den ordinarie kongressen skulle flyttas från oktober 2020 till juni 2021 på grund av det härjande coronaviruset. Den mycket ovanliga situationen föranledde förbundsstyrelsen att be organisationsrådet om godkännande att frångå stadgarna så att den ordinarie kongressen kan flyttas fram.

Organisationsrådet beslutade i enlighet med förbundsstyrelsens förslag att skjuta fram nästa ordinarie kongress till juni 2021, att kongressen om möjligt genomförs på Scandic Crown i Göteborg, att uppdra till förbundsstyrelsen att fortsätta utvärdera digitala alternativ så att kongressen kan genomföras digitalt vid fastställd tidpunkt om den inte kan genomföras fysiskt, att uppdra åt förbundsstyrelsen att fastställa sista datum för inlämnande av ytterligare motioner och nomineringar, att ombudsfordelning och val av ombud förblir oförändrat då kongressen flyttas fram samt att nästnästa ordinarie kongress hålls i oktober 2024.

I övrigt gavs en rapport om implementeringen av nytt medlems- och givarregister. Kanslichef Ulrika Norelius Centervik berättade att givardelen sjösattes i maj och medlemsdelen ska komma igång i december.

Nästa organisationsråd genomfördes på Almåsa Havshotell i Västerhaninge den 23 oktober i anslutning till en arbetsgivarkonferens. Det fanns också möjlighet att delta via Teams. Även denna gång valdes Karl-Gunnar Roth till mötesordförande.

På grund av att kongressen flyttats fram fastställde organisationsrådet årsavgifter för 2021 och förlängde verksamhetsinriktningen till att gälla fram till och med den 30 juni 2021. Information gavs också om projektstödet för distrikt och föreningar.

Ordföranden i Unga med Synnedsättning (US) Frida Karlander höll i en punkt där samverkan mellan US och SRF diskuterades. Vidare gavs information om det juridiska stöd som SRF kan erbjuda medlemmarna. En information gavs om turerna kring SRF:s ansökan om statsbidrag till funktionshinderorganisationer, och ombuden diskuterade situationen.

Branschföreningsträff

Årets branschföreningsträff genomfördes på SRF-kansliet i Enskede den 15 januari. Alla föreningar presenterade kort sin verksamhet. Det var sju branschföreningar närvarande.

Den kommande kongressen togs upp. Förslaget till ny verksamhetsinriktning gicks igenom, liksom förslaget till nya stadgar. Det underströks att förslagen inte är färdiga. När de är det kommer de att sändas ut i organisationen så att det går att skriva motioner med förslagen som utgångspunkt. Kicki Lundmark från valberedningen berättade om vilka val som skulle göras och hur valberedningen tänkte lägga upp sitt arbete.

Kulturprojektet Skapa Loss presenterades, liksom projektet Synlinjen. Riksförbundets stödformer för interna ekonomiska bidrag gick igenom, liksom möjligheten att söka projektmedel och bidrag för att ordna aktiviteter på Almåsa från Synskadades Stiftelse.

Åsa Nilsson, som arbetar som pressekreterare på riksförbundet, berättade om sitt arbete. Hon kan hjälpa till att ta fram och skicka ut pressmeddelanden. Ulrika Norelius Centervik berättade om arbetet med att ta fram ett nytt medlemsregister. En diskussion fördes också på temat förening eller nätverk, om för- och nackdelar med dessa olika former för engagemang.

Samverkan inom funktionshinderrörelsen

SRF har en nära relation till Riksorganisationen Unga med Synnedsättning (US). US bildades år 1975, och fram till 1983 var US en sektion inom SRF men har sedan dess varit en fristående ungdomsorganisation för synskadade. US har enligt SRF:s stadgar rätt att utse deltagare med yttrande- och förslagsrätt till SRF:s kongress och organisationsråd och inbjuds även att delta i flera andra sammanhang. Vi har samarbetat i intressepolitiska frågor samt i medlems- och registerfrågor. En arbetsgrupp finns, där förbundsstyrelsen representeras av Roland Gustafsson och Anita Svenningsson.

Den 31 december 2019 lämnade SRF samarbetsorganisationen Lika Unika – federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Fram till det avslutande årsmötet kvarstod dock Håkan Thomsson, ordinarie ledamot, och Maria Thorstensson, ersättare, i styrelsen. Lika Unika avvecklades formellt vid ett digitalt årsmöte fredagen den 2 oktober 2020, och kvarlåtenskapen fördelades lika mellan de två kvarvarande medlemsorganisationerna Sveriges Dövas Riksförbund och Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar.

Det treåriga Arvsfondsprojektet Lika Unika Akademi, som startades av Lika Unika 2018 men som 2019 övertogs av Svenska FN-förbundet, kommer att fullföljas. Projektet går ut på att utbilda kring FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och Agenda 2030. SRF ingår genom Alireza Ghanbar Alipour i styrgruppen.

Vi värnar om goda relationer mellan SRF och Funktionsrätt Sverige. Framför allt har vi haft ett samarbete kring arbetsmarknadsfrågor. I frågan om syn- och hörselinstruktörer har vi samarbetat med Hörsel-skadades Riksförbund. SRF och Sveriges Dövas Riksförbund är förmånstagare när det gäller Månadslotten och Månadslotten Plus och har ett samarbetsavtal med Ideella Spel AB kring dessa lotterier.

SRF är medlem i MyRight som tidigare fungerat som funktionshinderrörelsens ramorganisation för folkrörelsebistånd, men som numera har en delvis ny roll inom det internationella utvecklingssamarbetet. MyRight tar ett ökat ansvar för projekten och söker medel hos ramorganisationen Forum Civ (tidigare Forum Syd). Vår förbundsstyrelseledamot Per Karlström har under året ingått i MyRights styrelse.

Representation

SRF utser sju av nio styrelseledamöter i Synskadades Stiftelse. Enligt stiftelsens stadgar ska ordföranden i Synskadades Riksförbund erbjudas att vara stiftelsens ordförande. Synskadades Stiftelse är ensam ägare till företaget Iris Förvaltning AB som i sin tur äger synskaderörelsens konferens- och rekreationsanläggning Almåsa.

SRF har utsett eller nominerat personer i följande styrelser för företag, organisationer och stiftelser: Iris Förvaltning AB, Unik Försäkring, Föreningen För Synrehabilitering, European Blind Unions styrelse och EU-kommission (liaising commission), MyRight, Nordiska ministerrådets funktionshinderråd, Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens Främjande, Synfrämjandet, Ögonfonden, Ebba Danelius stiftelse, Familjen Ahlstedts stiftelse, Gerda Roos-Bobergs stiftelse, Gustaf och Elsie Erssons Donationsfond, Margit Thyselius fond för blind ungdom, Otto Lundgrens stiftelse, Professor och fru J. G. Edgrens stiftelse, Stiftelsen Svenska Centralkommittén för Rehabilitering samt Talboksfonden.

SRF har nominerat personer till de statliga nämnderna punktskriftsnämnden och taltidningsnämnden. Vi har ett nära samarbete med studieförbundet Arbetarnas Bildningsförbund, ABF, och Föreningen För Synrehabilitering, FFS. SRF är också med i Ideell Arena.

Under 2020 har SRF haft representanter i följande samarbetsorgan med myndigheter: AF syn/hörsel/dövs brukarråd, RAR (rådet för arbetslivs- inriktad rehabilitering), Boverkets tillgänglighetsråd, Trafikverkets nationella tillgänglighetsråd, SJ:s funktionshinderråd, Myndigheten för delaktighets samråd, Myndigheten för tillgängliga mediers brukarråd, Polismyndighetens samverkansråd, Post- och telestyrelsens samrådsgrupp, Socialstyrelsens funktionshindernämnd, Specialpedagogiska Skolmyndighetens intresseråd samt Sveriges Televisions brukarråd (om uppläst text och syntolkning). Håkan Thomsson är utsedd av regeringen att ingå i regeringens funktionshindarsdelegation samt Myndigheten för delaktighets insynsråd. Vår intressepolitiska handläggare Cecilia Ekstrand ingår i regeringens barnrättsdelegation.

SRF har medverkat i juryn samt vid utdelningen av Synskadades Stiftelses hederspris på ljudboksområdet. Detta görs i samarbete med företaget Storytel.

Kansli

Personal och lokaler

Antalet anställda vid rikskansliet 2020-12-31 var 63 (65), inklusive tjänstlediga, vikarier, projektanställda och förbundsordförande. Av de 63 anställda var könsfördelningen 45 kvinnor och 18 män, vilket innebär att 71,4 % av de anställda var kvinnor och 28,6 % män. Av de anställda var 23 personer synskadade och 40 seende, det vill säga 36,5 % synskadade och 63,5% seende.

Under året har det genomförts en utbildning i punktskrift för sex nyanställda här på kansliet med målet att alla i personalen hjälpligt ska kunna läsa en kortare text.

En majoritet av våra medarbetare har arbetat hemifrån under stora delar av året. Vi har arbetat för att alla medarbetares arbetsmiljö ska vara bra i hemmet. För de medarbetare som arbetar på plats i Enskede har det också varit viktigt att säkerställa arbetsmiljön så att vi följer restriktionerna som gäller för pandemin.

Under 2020 har två stora administrativa projekt pågått på kansliet. Ett nytt medlems- och givarregister har implementerats och ett nytt ekonomisystem togs i bruk i december. Utbildningarna i dessa nya system har kunnat genomföras som planerat, dock till stor del i digital form.

Rikskansliet har en ledningsgrupp som består av kanslichefen, övriga chefer samt förbundsordföranden.

Ledningsgruppen hade fram till och med den 30 september följande sammansättning:

Ulrika Norelius Centervik, kanslichef/administrativ chef, inklusive register/givarservice

Lena Ridemar, chef för medlems- och uppdragsverksamheten

Per Wictorsson, intressepolitisk chef

Håkan Thomsson, förbundsordförande

Under året har ett system med samordnare funnits. I juni gav kanslichefen signalen till förbundsstyrelsen att chefernas arbetsbelastning behövde ses över. Samordnarfunktionen bedömdes otillräcklig i det sammanhanget. Ett grundförslag till ny kansliorganisation togs fram av presidiet och kanslichefen och behandlades därefter i ledningsgruppen. En ny kansliorganisation beslutades av förbundsstyrelsen i början av september och trädde i kraft den 1 oktober. Den nya organisationen

innebar att två nya chefstjänster inrättades: kommunikationschef och chef för marknad och support. Systemet med samordnare avskaffades. Som tillförordnad kommunikationschef utsågs Monica Walldén och som tillförordnad chef för marknad och support anställdes Eva Vallin. De tillförordnade cheferna ingår i ledningsgruppen. Den 19 november beslutade förbundsstyrelsen att den organisatoriska och sociala arbetsmiljön på kansliet behövde utredas av en extern part. Förbundsordföranden valde att lämna arbetsledning och ledningsgruppen under den tid utredningen skulle pågå. Utredningen ska titta på rollfördelning mellan förbundsstyrelse och kansli och gå igenom delegationsordningen.

Ledningsgruppen har utsett ett dataskyddsombud som övervakar efterlevnaden av dataskyddsförordningen, GDPR.

SRF hyr kanslilokaler av Iris Förvaltning AB. Vårt kansli ligger på Sandborgsvägen 52 (plan 2) i Enskede, strax söder om centrala Stockholm, vid tunnelbanestationen Skogskyrkogården.

Arkiv och museum

Vi eftersträvar att ha ett heltäckande och sökbart arkiv. Målet är att skapa ett ordnat och systematiserat organisationsarkiv med digitalt sökbara arkivförteckningar. Här återstår emellertid mycket arbete.

Kunskap ur arkivet kan förmedlas internt och externt då frågor kommer in via e-post, telefon eller direkta besök. SRF är medlem i Handikapp-historiska Föreningen, HHF.

Synskadades Museum är en del av Synskadades Riksförbund. Syftet är att tillvarata och dokumentera synskadades historia. Ambitionen är att ta emot grupper av besökare vid direkt förfrågan. Vi ägnar oss mycket åt samtidsdokumentation, och breddar perspektiven i de berättelser vi redan samlat. Vi har, förutom föremålsmagasin, en omfattande arkivdel, och bygger också upp ett mindre referensbibliotek.

Vi vill förvalta och förmedla synskadades kulturarv, och vi vänder oss främst till SRF-medlemmar och andra synskadade. Till viss del serverar vi också allmänheten och andra museer med fakta. Under 2020 har coronapandemin i stort sett förhindrat besök på muséet.

Vi har under året fortsatt att överföra ljudinspelningar från kassetband till digitalt format. Under året har ett arbete pågått för att framställa en ljudbok om SRF:s historia, vilken ska finnas klar under våren 2021.

Slutord

År 2020 har präglats av den pågående coronapandemin, och även år 2021 kommer att påverkas av coronaläget. Att SRF:s ordinarie kongress har flyttats fram till den 17–20 juni 2021 och kommer att genomföras digitalt, är bara ett i raden av exempel.

Under året har vi stärkt vårt juridiska stöd till medlemmarna. Vi kan samtidigt konstatera att svensk lagstiftning har stora brister när det gäller att uppnå full delaktighet för synskadade. Lagstiftningen behöver stärkas på många områden så att den harmoniserar med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Coronasituationen har tydliggjort att många synskadade har en utsatt situation. Service i form av ledsagning och färdtjänst har fungerat olika bra beroende på var man bor. Det digitala utanförskap som många synskadade, framför allt äldre, lever i har blivit tydligt. Här krävs en satsning från samhället för att ge synskadade möjlighet att tillgodogöra sig digital teknik.

Efter en inledande eftersläpning så har krisinformation på punktskrift sänts ut regelbundet, och även i inläst form har det funnits information. Vi ser fram emot en fortsatt samverkan med myndigheter, regioner och kommuner för att värna synskadades situation i krislägen.

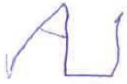
Vi vill slutligen tacka alla personer och organisationer som på olika sätt stödjer vår viktiga verksamhet. SRF kommer oförtrutet att fortsätta arbeta för synskadades rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden.

Antagen i Enskede den 15 april 2021

Håkan Thomsson
ordförande

Niklas Mattsson
1:e vice ordförande

Maria Thorstensson
2:e vice ordförande

Alireza Ghanbar Alipour

Per Karlström

Agneta Elfving

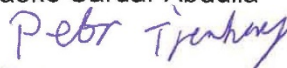

Roland Gustafsson

Jenny Näslund

Laoko Sardar Abdulla

Maria Sjötang

Anita Svenningsson

Peter Tjernberg

Annika Östling

Ulrika Norelius Centervik
kanslichef

Synskadades Riksförbund är landets företrädare för personer med synnedsättning.

Synskadades Riksförbund · 122 88 Enskede
tel: 08-39 90 00 · fax: 08-39 93 22
info@srf.nu · www.srf.nu

Stöd gärna vårt arbete.
Pg 90 00 90-2

